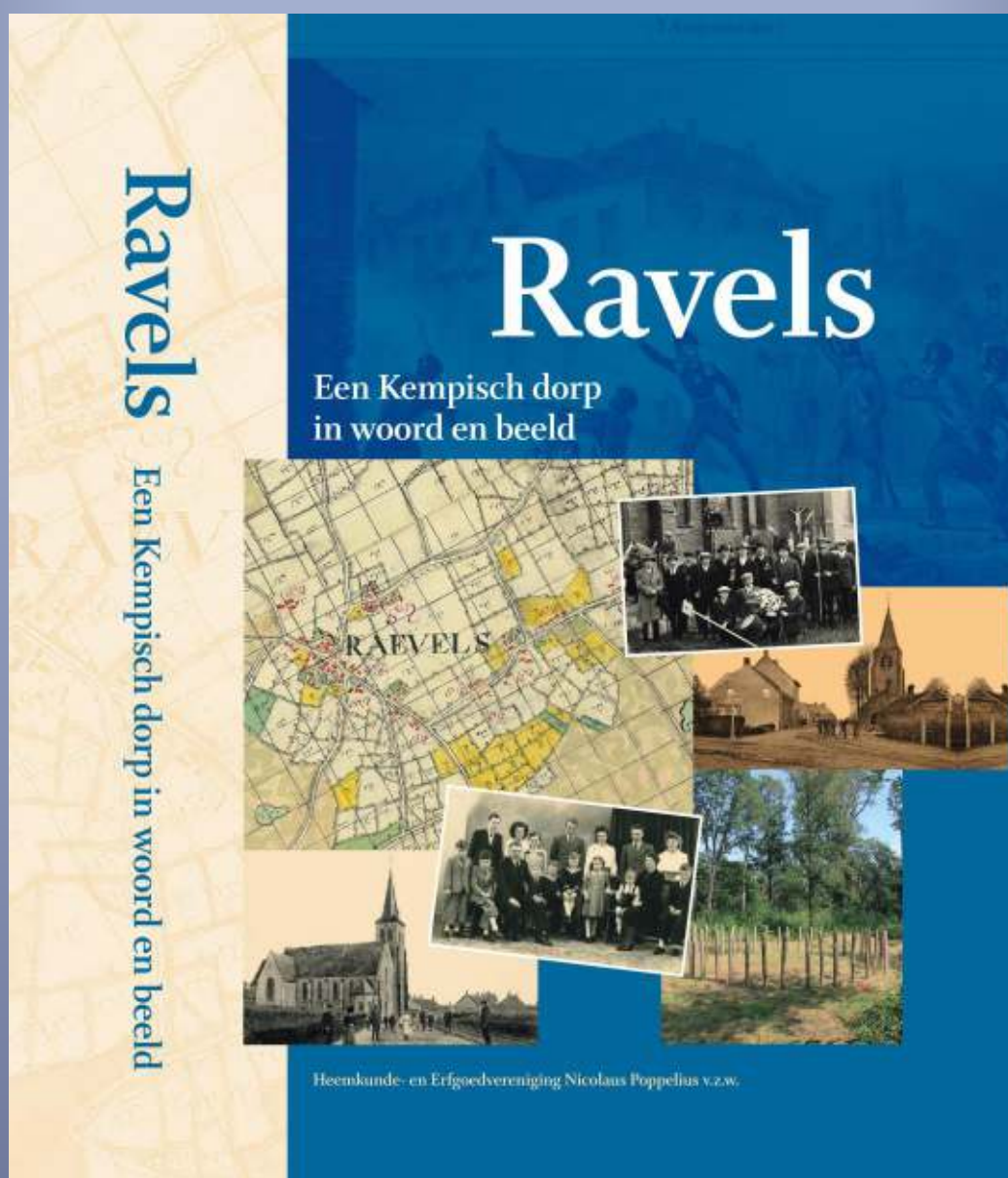

De Drie Goddelijke Deugden

Tijdschrift van Heemkunde- en Erfgoedvereniging Nicolaus Poppelius vzw

Jaargang 26, nr. 101 – September 2021

Inhoud

Voorwoord.....	1
Hoe een zoon van de Naamse notarisfamilie Majoie een belangrijke Nederlandse familie wordt met een zijtak in Poppel	3
Lief en leed.....	19
Beek in wateroorlog verwickeld met Poppel in 1780	20
E.H. Frans Segers, de eerste Wielewaler	24
Het Tuldermuurtje	26

Lidmaatschap

Voor 20 euro bent u lid van onze Heemkunde- en Erfgoedvereniging.

Erelid kunt u zijn voor een jaarbijdrage vanaf 30 euro.

(Onze vereniging kent enkel het systeem van gezinslidmaatschap.)

U ontvangt 4 x per jaar een nummer van tijdschrift “De Drie Goddelijke Deugden”.

Tevens kan er aan de meeste activiteiten van onze vereniging gratis worden deelgenomen.

Opzegging van het lidmaatschap kan jaarlijks kenbaar gemaakt worden voor 1 december.

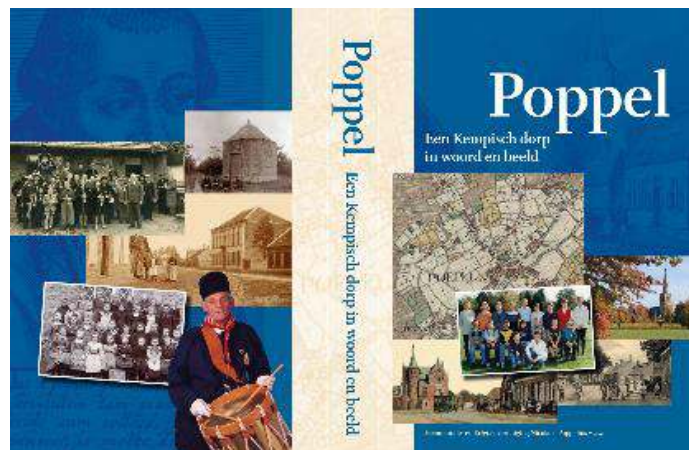
Voorradige publicaties

De magistrale kijk- en leesboeken
(ruim 1000 foto's en 500 pag.)

Poppel (laatste exemplaren !!!)

en de nieuwe uitgave **Ravels**

€40,- voor leden en €45,- voor niet-leden

Afbeelding voorblad: Voorkant omslag nieuwste uitgave van ons kijk- en leesboek over Ravels en Ravels-Eel.

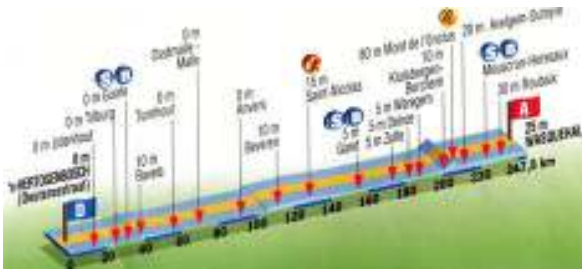
Afbeeldingen achterblad: We zijn weer open !!!

Tijdens de sluiting van het MAG werden de vitrinekasten leeg gemaakt. Benieuwd wat er nu tentoongesteld wordt? Kom op de 2de zondag van oktober en november naar Poppel en bezoek ons museum tussen 14 en 17 uur.

Voorwoord

Beste lezer, bij deze willen wij jullie eraan herinneren dat 175 geleden de vaart werd geopend van Dessel naar Turnhout en dat we dat herdacht hebben vijf jaar geleden met 'De Vaart Verjaart'. Meer nabije verjaardagen waren er 25 jaar geleden op 1 juli 1996 de 'Ronde van Frankrijk' passeerde door Poppel, Weelde, Eel en Ravels op weg van 's Hertogenbosch naar Wasquehal (F). Het was een van de langste en meest vlakke rit. We stonden allemaal op de uitkijk langs de weg op deze druilerige voormiddag met de paraplu's geopend. Eerst kwam de reclamekaravaan en enige tijd later de renners die op luttele seconden, onherkenbaar met hun regenjasjes en diep gebogen over het kromme stuur, passeerden. Voorbij was de Tour voor ons waarnaar we zo hadden uitgekeken. Maar het ware feest begon dan pas. De cafés langs de etappe deden gouden zaken. Het was een waar spontaan volksfeest. Sommigen gingen na de middag naar Turnhout waar de passage van de renners nog uitbundiger werd gevierd.

(bron: http://www.memoire-du-cyclisme.eu/eta_tdf_1990_1999/tdf1996_2.php)

Een ander onderwerp dat de laatste tijd voor beroering zorgde in de grensstreek en bij uitbreiding in gans Vlaanderen en Nederland, is de uitspraak van de N-VA voorzitter en burgemeester van Antwerpen die tijdens een bezoek van de Nederlandse minister-president Mark Rutte stelde: *'dat hij gelukkiger zou sterven als Zuidelijke Nederlander dan als Belg'*. Waarop onze gewezen dorpsgenoot Patrick Van Gompel op VTM zei: *"Dat gaan we niet doen, hé. Zij hoeven hier de wet niet te komen dicteren, we kunnen best zelf voortsukken. Zo kunnen we blijven genieten van de goede kanten van Nederland, zoals hun organisatorisch talent en hun mooie architectuur. Maar ze gaan niet onze humor bepalen en ons bourgondisch leven afpakken."*

In de Brabantse krant De Stem stond als reactie: *'In de Kempen lijkt er dus hartstikke weinig lust om eenvoudigweg samen te smelten met onze noorderburen en de grens op te geven'*.

(bron: de standaard 22/07/2021)

Het Franse plan van 1831: de Kempen bij Nederland, Antwerpen en Oostende Engels.

De hereniging van Vlaanderen met Nederland, een verlangen dat Bart De Wever deze week nog uitdrukte, lag al in 1831 op de onderhandelings tafel. Alleen zou dat zonder Antwerpen en Oostende geweest zijn. De Koekenstad moest een Britse enclave worden, een Gibraltar aan de Schelde. (bron: GVA 22/07/2021)

We kennen het verhaal van de revolutie in 1830 tegen het beleid van Willem I, de koning van de Verenigde Nederlanden. Die leidde tot het uitroepen van de onafhankelijkheid van België op 4 oktober 1830. Maar die prille Belgen moesten vooral niet denken dat ze het voortaan zelf voor het zeggen hadden. De grootmachten van die tijd zouden wel uitmaken wat goed voor ons was. Pruisen, Rusland, Oostenrijk en Frankrijk stuurden diplomaten naar Londen om er samen onze toekomst te bepalen. België en wat nog overbleef van Nederland mochten er wel pro forma bij zijn, maar zodra de grote jongens begonnen te onderhandelen, vlogen zij de gang

op. Vooral de Engelsen en de Fransen trokken het laken naar zich toe tijdens het diplomatieke topoverleg, dat we vandaag kennen als de Conferentie van Londen.

“In België wilden Franstalige revolutionairen een sterke band met Frankrijk”, vertelt historica Els Witte, professor-emeritus van de VUB en gespecialiseerd in de woelige ontstaansgeschiedenis van ons land. “Maar het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden was vijftien jaar eerder, na Napoleon, net opgericht als buffer tegen Frankrijk. De Engelsen waren dus zeer wantrouwig.”

Wie wordt koning?

Begin 1831 waren de grootmachten het er weliswaar over eens dat België een onafhankelijke monarchie moest worden, maar ze kwamen er niet uit wie op de troon mocht zitten. Willem I probeerde de koning van de twee landen te blijven. De Engelsen zagen het meer in zijn zoon, Willem II, die in ruzie lag met zijn vader en zo ook bij de Belgen wat sympathie genoot.

Het Belgische Nationaal Congres, het eerste verkozen parlement, koos echter met een nipte meerderheid voor de zoon van de Franse koning Louis-Philippe, de pas 16-jarige Hertog van Nemours. Die keuze stuitte op een voorspelbaar ‘no’ van de Engelsen en er volgde een maandenlange periode van crisis en besluiteloosheid. Tot de

naam van Leopold Van Saksen-Coburg viel, de weduwnaar van de dochter van de Engelse koning George IV. Alleen deed die nog moeilijk over het overhevelen van Luxemburg en Oost-Limburg naar Nederland. “Niemand wilde buigen”, zegt barones Els Witte. “Tot de Franse diplomaat De Talleyrand (de toen al 76-jarige veteraan van vele oorlogen die zowel voor Lodewijk XVI als voor Napoleon had gewerkt, red.), op 6 juni 1831 een nieuw plan aan de Engelse onderhandelaar Palmerston voorlegde. Dat maakte simpelweg komaf met het idee van een onafhankelijk België.”

Onderhandelen over Antwerpen

In grote lijnen kwam het erop neer dat het Nederlandstalige deel van België naar Nederland zou gaan, het Franstalige, inclusief Brussel, naar Frankrijk en in het oosten nog enkele gebieden naar Pruisen. Maar ook de Engelsen kregen in het plan een trofee. De strategisch erg belangrijke havensteden Oostende en – vooral – Antwerpen zouden onder Britse voogdij komen; net zoals Gibraltar, het van oorsprong

Spaanse schiereiland in de Middellandse Zee, een eeuw eerder onder de Britse vlag was gekomen.

“Ze hebben daar ongeveer een week over gedebatteerd”, zegt professor Witte. “Leopold I was uiteraard de grootste tegenstander, want zo zou er voor hem geen koninkrijk meer overblijven. En ook de Franse koning vond het te extreem. Maar De Talleyrand bracht met zijn plan wel opnieuw dynamiek in de onderhandelingen.”

Het Nationaal Congres liet onder impuls van Leopold de Belgische claim op Luxemburg vallen. En daarna ging het snel. Op 21 juli 1831, 190 jaar en enkele maanden geleden, legde Leopold I de eed af als koning der Belgen.

Of de Antwerpenaars het Britse staatsburgerschap zagen zitten, is hen nooit gevraagd. Dat was uiteindelijk ook niet nodig. Maar heel Europa beseftte toen al hoe belangrijk de stad was, als grootste haven van de Lage Landen. De Antwerpse en Turnhoutse burgerij was in 1830, net zoals de huidige Antwerpse burgemeester, zeer orangistisch. *“Er was in Antwerpen zeer weinig steun voor de Belgische revolutie”, zegt Witte. “Dat veranderde wel een beetje nadat de Nederlandse generaal Chassé vanuit de Citadel de stad liet bombarderen en de Nederlanders de haven lamlegden door nog maar eens de Schelde te blokkeren. Maar het idee van een hereniging is in Antwerpen nooit echt weggeweest”.*

Patrick Van Gompel sluit deze heisa af met de volgende woorden: *‘dat hij zelfs al plannen heeft om een eventuele Nederlandse opmars gewapenderhand een halt toe te roepen. “Ik heb met mijn vriend Dirk Draulans, de bioloog, afgesproken dat we samen het kanaal Dessel-Schoten zullen verdedigen. Ik zal zelf het bevel voeren over de troepen met zicht op de strijd in Baarle, terwijl Dirk zich oostelijker zal positioneren. En we strijden samen onder het motto ‘no pasaran!’.*

Bij al deze commotie na de Slag van Waterloo sluit het artikel van Ton de Jong en Wil Game over de familie Majoie naadloos aan. U zal zien hoe relatief staatsburgerschap is en dat de uitspraak van BDW niks nieuw onder de zon is.

Verder heeft Jan Van Helvoirt het over een grensoverschrijdende kwestie. Een oude vete tussen Poppel en Esbeek i.v.m. de waterbeheersing ter hoogte van Tulderhoeve. Aan deze onmin heeft men kortelings een einde gemaakt. Men heeft besloten om de toestand van de afwatering en de loop van de beken te herstellen zoals die eeuwen geleden was. Het laatste artikel sluit aan bij de geschiedenis van de Tulderhoeve.

In het voorlaatste artikel vinden we een aanvulling van Gie Luyts op het eerder verschenen tijdschrift nr. 99 van maart 2021. Daarin heeft Frans Heylen het natuurreserveaat Overbroek besproken en onze interesse gewekt in de E.H. Frans Segers die de bezieler was van de natuurvereniging Wielewaal. Bovendien mogen we niet vergeten dat ons overleden ere-bestuurslid Willem Paulussen, een groot amateur ornitholoog en bezieler van onze heemkring, ook mee aan de wieg heeft gestaan van de Wielewaal.

Wij wensen u een aangename lectuur toe en mocht u zich geroepen voelen om in uw pen te kruipen n.a.v. één van deze bijdragen vernemen we dat graag van u. Reacties en aanvullingen zijn steeds welkom.

Luc Andries, voorzitter

Hoe een zoon van de Naamse notarisfamilie Majoie een belangrijke Nederlandse familie wordt met een zijtak in Poppel

Inleiding

Luc Andries

Het illustreert hoe een dubbeltje kan rollen in de woelige periode tussen de Franse Revolutie en 1831-1839. De transfer van de Waalse notariszoon Jacques Joseph Majoie, die vocht voor het Franse Keizerrijk en groot bewonderaar was van Napoleon, naar het Nederlandse kamp. Hij betoonde een grote adoratie voor kroonprins Willem, de latere koning Willem II. De verwondering naar de naam Majoie in Poppel heeft steeds zin voor onderzoek gegeven. Waar komt deze familie met deze Frans-Waalse naam vandaan? Zo hebben wij in het Turnhoutse de familie Misonne die eveneens in Poppel en Weelde geen onbekenden zijn. Hun historie is ondertussen bij ons meermaals beschreven. Maar de familie Majoie woonachtig aan de Steenweg op Baarle te Poppel wekte deze vragen ook op. Zij zijn in rechte lijn afstammelingen van Jacques Joseph en de traditie wil dat ze begraven worden in het familiegraf te Hilvarenbeek.

Maarten en zijn vader Frederik Majoie

Destijds, einde twintigste eeuw, zagen we de heer Frederik Majoie geregeld op uitstap te paard samen met een fietsende knecht, zweep en een meute honden van het ras Fox- en Bloodhound op ochtendlijke trainingstocht door de Poppelse bossen en velden voor de slipjacht. Frederik en zijn kinderen Maarten en Anne-Marie zetten het werk verder van hun verre voorvader de Waal Joseph Majoie. Zij zijn ondernemers met een ecologisch agrarische focus.

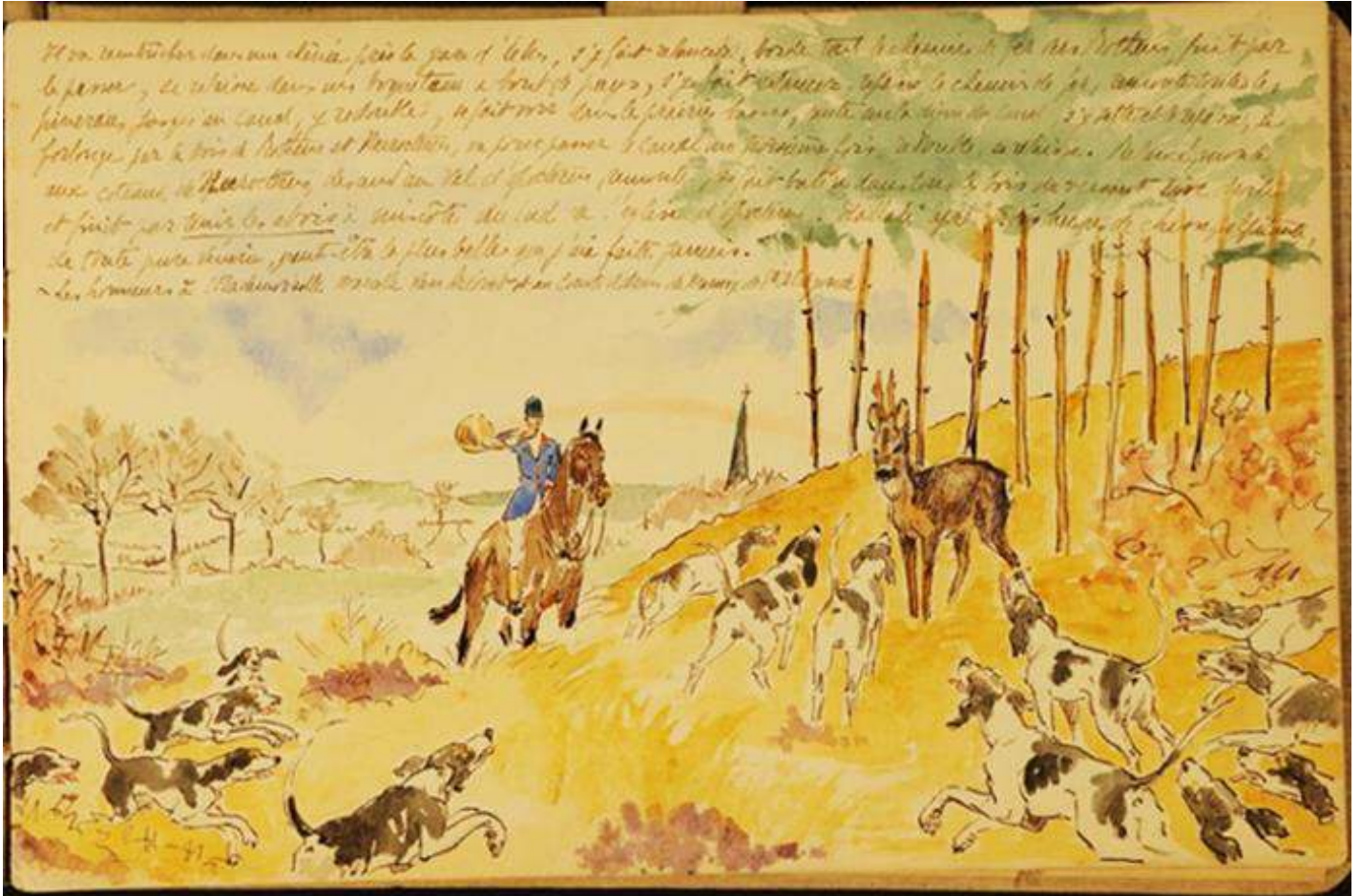

Bloedhonden

De slipjacht is afgeleid van de vossenjacht, zoals die vroeger in Engeland werd gehouden. Maar de slipjacht is zeker geen imitatie van de vossenjacht. Immers degene die bij de slipjacht het spoor uitzet (de sliptrekker) is sterk gehouden aan het gebied waar hij of zij gedooft wordt.

Anders gezegd, de sliptrekker heeft lang niet die “vrijheid” die een echte vos op de vluchtweg zou hebben. De vos zal op de vluchtweg steeds bescherming zoeken zoals bosschages, duikers, holen, etc. De sliptrekker zal daarentegen steeds een route zoeken die niet alleen de honden bezig houdt, maar ook vooral een aantrekkelijke route vormt voor de volgers te paard. Hierbij denken we in het bijzonder aan landerijen en bossen met natuurlijke hindernissen, zoals sloten, hekken, doorwaadbare waterpartijen, heggen, etc. De honden (de meute) zullen in principe altijd op het spoor blijven. Aan het einde van de jachtdag is hun beloning: een koeienpens.

Hertenjacht te paard (bron: Koning Boudewijnstichting, erfgoed-kbs)

Meer weten:

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Slipjacht_van_St_Hubertus_\(paardensport\)_in_bossen_Udenhout,_honden_voor_begin_Bestanddeelnr_925-1614.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Slipjacht_van_St_Hubertus_(paardensport)_in_bossen_Udenhout,_honden_voor_begin_Bestanddeelnr_925-1614.jpg)

<https://wikimiddenbrabant.nl/Slipjacht>

<https://www.veluwehunt.nl/de-vereniging/>

<https://www.erfgoed-kbs.be/collectieoverzicht>

<https://www.staatsbladmonitor.be/bedrijfsfiche.html?ondernemingsnummer=0408644667>

<https://www.erfgoed-kbs.be/collectie/jachtdagboeken-van-ridder-edouard-lagasse-de-locht>

Fotobronnen:

Tenzij anders vermeld, zijn de foto's afkomstig uit het archief van HeE Nicolaus Poppelius

ENIGE KENNISGEVING

Bedroefd, maar dankbaar dat aan hare langdurig ziekbed een einde is gekomen, delen wij U mede, dat van ons is heengegaan mijn lieve vrouw, onze moeder en buurmeester.

LIET MAJOIE - VAN DIJK

Ontbrektzichtheid en zorg voor ons inkenden haar leven.

's-Hertogenbosch (NL) Poppel
10 oktober 1931 18 juni 2005

Poppel: Frederik Majoie
Maarten Majoie
Anne-Marie Majoie-Keet
Sabine
Martijn
Maxime

Correspondentieadres:
Postbus 26, 5050 AA Goirle,
Nederland

De avondwake vindt plaats op donderdag 23 juni om 19.30 uur in de kerk van de St. Valentinus Parochie te Poppel.

De gezamenlijke uitvaart met begrafenis zal worden opgedragen vrijdag 24 juni om 11.30 uur in voornoemde kerk, waarna bijstelling zal plaatsvinden in het familiegraf op de R.K. Begraafplaats, Doelwaartse te Hilvarenbeek (NL). Na afloop is er gelegenheid tot condoleren in Auberge du Bonheur, Broedersweg 441 te Tilburg (NL).

Liet Majoie - van Dijk

's-Hertogenbosch, 10 oktober 1931
Poppel, 18 juni 2005

Liet was een zorgzame en bescheiden vrouw met een grote persoonlijkheid.

Haar zorgzaamheid gold op de eerste plaats haar gezin. Voor de kinderen was zij een geweldige moeder. Zij steunde vader zonder enig reserve bij zijn dikwijls veeleisende zakelijke bezigheden. Het verlies van Sabine beroofde haar van een grote illusie. Niettemin heeft zij samen met vader de moed gevonden om het leven weer op te pakken. De komst van de kleinkinderen is voor haar een grote troost geweest en gaf haar leven een nieuw elan.

Liet was een vrouw met een brede interesse. Haar gedachten waren altijd weloverwogen en goed onderbouwd. Hoe groot haar persoonlijkheid was kwam met name ook tijdens haar ziekte tot uiting. Nooit heeft zij geklaagd. Zij aanvaardde haar lot met grote sereniteit. Terwijl zij lichamelijk uitgeput was, bleef zij geestelijk ongebroken. Tot kort voor haar dood was zij voor haar omgeving de belangstellende en intelligente Liet.

Wij zullen haar erg missen, maar gunnen haar van harte de rust die zij thans zonder twijfel gevonden heeft.

Enige kennisgeving

Bedroefd, maar met een onuitwisbare herinnering aan zijn dynamische leven, hebben wij afscheid genomen van onze vader, bonpa en mijn lieve partner

Frederik Majoie

Echtgenoot van wijlen Liet van Dijk

Goirle

13 november 1928

Poppel (B)

23 juni 2014

Poppel (B): Maarten en Anne-Marie Majoie-Keet
Sabine, Martijn, Maxime
Sabine Majoie †

Overlangel: Marjan Timmermans

De plechtige uitvaart zal worden gehouden op vrijdag 27 juni om 11.30 uur in de parochiekerk van St. Valentinus te Poppel.

Aansluitend is er gelegenheid tot condoleren op Steenweg Baarle 56, Poppel.

Correspondentieadres:
Steenweg Baarle 23
2382 Poppel (B)

Familiegraf houdt band met Hilvarenbeek in stand

De nazaten van kolonel Majoie

Ton de Jong

Met het overlijden van 'konjel' Jacques Joseph Majoie in 1878 verdween de familie geenszins uit Hilvarenbeek. Aan Jachtlust, Huis ten Halve, brouwerij De Roos en sigarenfabriek Gulden Vlies hebben zijn nazaten hun naam verbonden.

Het grootste en meest in het oog springende familiegraf op het Hilvarenbeekse kerkhof is dat van de familie Majoie. Vanzelfsprekend is daar de geharnaste vechtjas Jacques Joseph Majoie te ruste gelegd, maar ook verschillende nakomelingen zijn en worden hier begraven, hoewel zij nooit in Hilvarenbeek hebben gewoond. De familie beschouwt Hilvarenbeek als haar 'stamdorp' met kasteel Groenendael als stamhuis. Over de vele malen onderscheiden kolonel is veel geschreven en veel bekend. Aan het einde van dit artikel zullen we enkele aanvullingen doen uit eerder verschenen verslagen door Ton de Jong in 2007 en Wil Game in 2004. Verder zullen we een verwijzing doen naar de familietak die te Ravels-Poppel haar stek gevonden heeft. Over de vele malen onderscheiden kolonel is veel geschreven en veel bekend. Aan het einde van dit artikel zullen we enkele aanvullingen doen uit eerder verschenen verslagen door Ton de Jong in 2007 en Wil Game in 2004. Verder zullen we een verwijzing doen naar de familietak die te Ravels-Poppel haar stek gevonden heeft.

(bron: RAT, stadsarchief Tilburg)

Jacques Joseph Majoie wordt als notariszoon geboren te Namen op 14 augustus 1787. Hij vecht als een leeuw aan de zijde van Napoleon en later tegen hem. Nadien wordt hij in dienst van de Nederlandse koning landbouwspecialist in Tilburg. Na zijn pensionering renoveert hij kasteel Groenendaal te Hilvarenbeek dat hij transformeert tot een modern landbouwbedrijf.

Majoie was een vechtersbaas eerste klas die onversaagd op zijn tegenstanders inhakte. Amper 19 jaar oud treedt hij in dienst van het Franse leger en na veldtochten in onder meer Pruisen, Zweden en Denemarken is hij rond 1810 actief in Spanje, waar hij drie keer gewond raakt. Eerst door een geweerkogel in de hals, dan loopt hij een sabelhouw op en dan wordt hij nog in zijn arm geschoten. Majoie voert lastige opdrachten uit zoals het gevangennemen (en deels doden) van muitende soldaten. Zijn moed toont hij ook bij de redding van zijn commandant uit de handen van de vijand. In de slag van Waterloo vecht hij tegen de Fransen en hij begeleidt voor de tweede keer Napoleon als de gevallen keizer bij zijn verbanning naar het eiland St. Helena.

Voor zijn strijd lust en moed wordt Majoie onderscheiden met een aantal onderscheidingen en eretekens, zoals de hoge militaire Willemsorde.

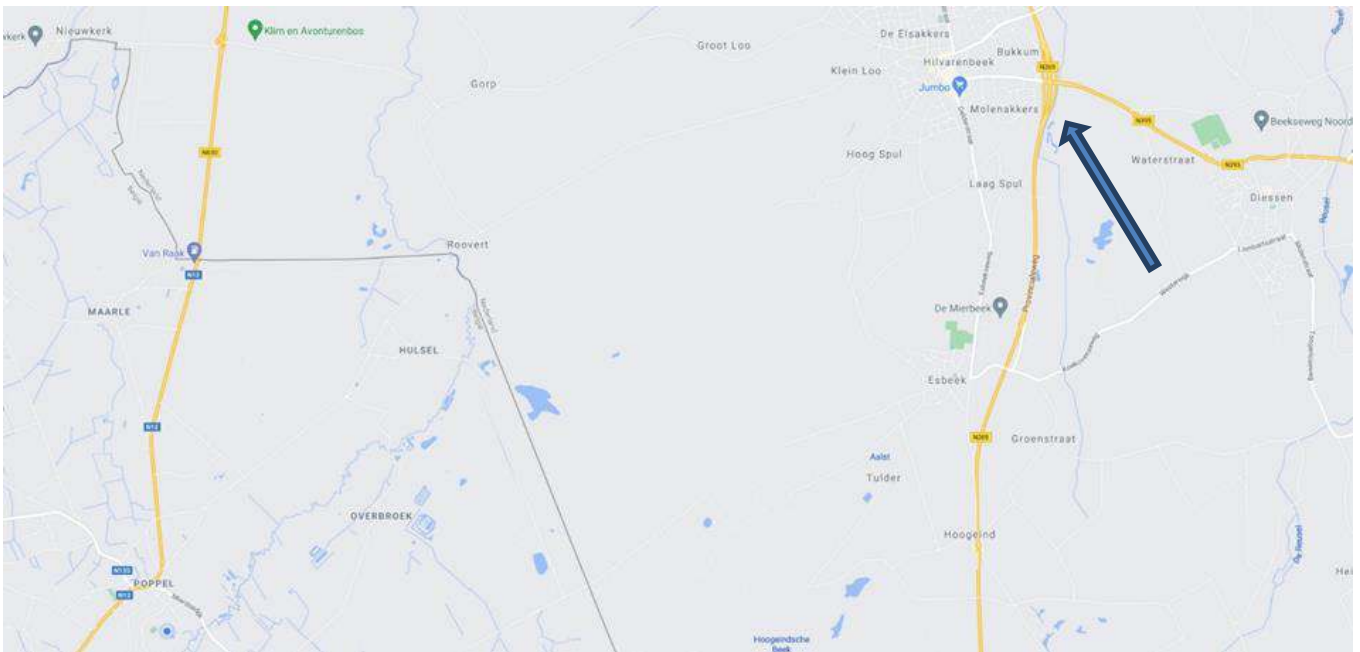
Nadat het op de Europese slagvelden rustig is geworden, trouwt hij op 22 januari 1832 in Breda met de twaalf jaar jongere logementshouder Clara Gelens. Hij woont in haar logement De Kroon aan de Boschstraat te Breda. Maar net voor dit huwelijk doet zich een vervelende affaire voor. Jacques verwekt in 1830 in zijn kosthuis te Breda een kind bij de straatarme Hendrica Heinrich. Hendrica overlijdt kort na de geboorte van dochter Seraphine Therese. "Zij was haar enig kind, zodat zij ter mijner kosten is onderhouden en begraven", laat Majoie na de vroege dood van Seraphine in 1846 optekenen in de memorie van de successie. Het meisje is door het gezin Majoie grootgebracht.

Bij de huwelijksaankondiging van Joseph Majoie met Clara Gelens wordt vermeld dat hij 'Kapitein Kommandant van het Battallion Transport-Trein te Velde, Ridder van de Militaire Willemsorde en van het Legioen van Eer' is. (Het Legioen van Eer is een zeer belangrijke Franse onderscheiding).

Het echtpaar woont vervolgens vijf jaar in Tilburg. Na een doodgeboren kind verwelkomt het echtpaar in 1834 een tweeling, een jongen en een meisje. Zij krijgen de namen Hector en Themise. In 1836 wordt in Tilburg hun tweede zoon Frans geboren, maar hij wordt slechts elf maanden oud. Clara gaat met de twee peuters in Breda wonen aan de Ginnekenweg waar in 1839 opnieuw een Frans wordt geboren. Hun vader Jacques Joseph wordt niet vermeld in het Bredase bevolkingsregister. Kennelijk verblijft hij nog in Tilburg of al in Hilvarenbeek voor de verbouwing van kasteel Groenendaal dat hij in 1837 in bouwvallige staat heeft gekocht en waar het gezin drie jaar later intrekt. Groenendaal was rond 1765 opnieuw gebouwd, maar door de vele eigenaren weer toe aan een grondige renovatie.

Kaart Hilvarenbeek 1869 (bron: Kuijper)

Kaart met locatie Groenendaal, jaar 2021 (bron: Google Maps)

Op 24 november 1841 wordt op kasteel Groenendaal zoon Jos (Cornelis-Joseph) geboren. Over de opvoeding van de kinderen is niets bekend. Vanzelfsprekend genieten zij prima onderwijs. Vader Jacques hoopt voor zijn zonen op een glanzende militaire carrière, maar daar komt niets van terecht. Zijn vermogen en zijn reputatie zijn wel een garantie voor uitstekende huwelijkspartners.

Kasteel Groenendaal

Kasteel Groenendaal in 1919 (bron: J. Bijnen, Photogr.)

Pas in 1859, ettelijke jaren na zijn pensionering, wordt hij bevorderd tot luitenant-kolonel der cavalerie. In Hilvarenbeek wordt hij sedertdien aangesproken met 'konjel'.

Deze ijzervreter doet in Hilvarenbeek van zich spreken. Zo gaat hij met Pasen in groot tenue naar de kerk en rijdt hij ieder jaar op de herdenkingsdag van de slag bij Waterloo op zijn paard door het dorp om snoep en centen te strooien voor de kinderen. Hij spreekt gebrekkig Nederlands en zegt tegen zijn slordige dienstbode, wanneer zij eens ongewassen spinazie op tafel brengt: *'jij moet kook de zand en de spinaas apart'*.

Voor koning Willem II ontwikkelt hij na 1832 bij Tilburg moderne landbouwbedrijven. Die kennis gebruikt hij om ook Groenendaal te hervormen tot een modern boerenbedrijf. In 1857 wordt de grote schuur vervangen door een prachtige boerderij die in 1960 is gesloopt. De architectuur van de boerderij is niet van deze streek. Nieuw is ook de opstelling van de koeien. Zij staan in een cirkel rond de voederbakken. Er is geen betere getuige dan landbouwvoorlichter Van der Voorde uit Dongen die in zijn lijkrede Majoie prijst voor zijn *'aanhoudende studiën en grondige proefnemingen door kunstbemesting, door het aanschaffen van goede zaaigranen en den aankoop van de beste en schoonsten fokdieren zijne landerijen als stallen de grootste winsten deed opleveren. Was hij het niet die de eerste mangelwortels, de tarwe als de guano invoerde, vroeger hier onbekend en u allen de grootste diensten daarmee bewees? Was hij het niet, die door het aanschaffen van verbeterde kunstwerktuigen den geregelden en gemakkelijksten arbeid aan zijne werklieden wist te verschaffen?'*

Majoie, die om onduidelijke redenen geregeld met een horde varkens door het dorp wandelt, wordt bijgestaan door zijn zoon Cornelis. De archieven geven geen enkele indicatie dat hij zich heeft beziggehouden met bierbrouwen. Brouwen deed wel zijn zoon Cornelis in De Roos in Hilvarenbeek, de in de jaren negentig van de twintigste eeuw geheel gerestaureerde brouwerij met eigen biermerken. Daar wordt onder meer De Konjel, genoemd naar kolonel Jacques Joseph, gebrouwen een aromatisch speciaal bier met een warme donkerblonde kleur.

Op hoge leeftijd, hij wordt bijna 91 jaar, heeft hij volgens de overlevering zijn doodkist gereed staan. Even passen, denkt hij, maar struikelt en geeft de geest. In een andere versie wordt vermeld dat hij zijn been en ribben breekt en sterft na drie weken. Volgens de overlijdensadvertentie sterft hij echter na een *'langdurig en smartvol lijden'*. Het sterfhuis is niet Groenendaal maar een ruime woning aan de 'Hoge Zijde' van het Vrijthof dat hij ruim voor zijn dood had betrokken. Op 29 mei 1878 overlijdt hij dus te Hilvarenbeek aan het Vrijthof nummer 9. Zijn geschilderd portret hangt in de raadszaal van burgemeesters en wethouders te Hilvarenbeek.

De kolonel werd met veel eerbetoon begraven, aldus bericht de *'Tilburgsche Courant'* op 9 juni 1878: *'De stoet vormde zich te 9 uren en voorafgegaan door de Harmonie, wiens Beschermheer de overledene was, onder het uitvoeren van een treurmarsch. De officieren van de Tilburgse schutterijen zijn er eveneens een brigade van de marechaussee. Luitenant Lutz van de Belgische jagers noemt hem in zijn lijkrede een der heldhaftigste en laatste strijders van de grote armee'*.

En dan wordt zijn testament geopend. Majoie geeft zestien legaten variërend tussen de 25 en de 2400 gulden. Zijn kleinkinderen krijgen het meest, maar ook zijn dienstboden laat hij niet met lege handen achter. De zusters van het Liefdesgesticht ontvangen 25 gulden *'om daarvoor aan tien meisjes die het best opgepast zullen hebben gebedenboeken en aan tien anderen ter keuze der zusters rozenkransen uit te delen.'*

Minder glorieus verloopt de erfdeling. Op vijf juni worden de zegels gebroken die onmiddellijk na zijn dood aan zijn huis aan het Vrijthof door de Oirschotse kantonrechter zijn aangebracht. De notaris maakt samen met de kinderen en Dorus Prinsen (schoenmaker en deskundige) een lange inventarislijst op. De inboedel wordt getaxeerd op 2091 gulden. Twaalf prenten achter glas zijn vijftien gulden waard. Zijn militair uniform twintig gulden. De 81 wijnglazen twaalf gulden. Op het lege kasteel ligt alleen nog wat gereedschap, een beetje graan en er staat nog een koets, een barouchet van 350 gulden.

Koets van het type

Barouchet (bron: <https://www.bokt.nl/wiki/Bestand:BAROUCHET.jpg>)

Ook de schulden en effecten worden op een rij gezet. Zonder de effecten, die kennelijk niet op waarde geschat konden worden, komt de notaris op 32677 gulden en 58 centen. En zoals wel vaker in een sterfhuis: de kinderen gaan ruzie maken, met name over de vijfduizend gulden die de kolonel heeft geleend aan zijn zoon Hector-Maximilaan, kandidaat-notaris in Hilvarenbeek. Hij weigert de notariële staat te ondertekenen en moet door de rechtbank in Den Bosch gedwongen worden tot erfdeling. Door die ruzie staat het kasteel meer dan een jaar leeg, maar kennelijk zijn de verhoudingen daardoor niet voorgoed verziekt, want Hector overlijdt later zijn broers en niet de kinderen van zijn zus. De boerderij en het kasteel worden op een openbare veiling voor 27.000 gulden

verkocht aan de Tilburgse fabrikant H. Swagemakers. De helft van het jachtrecht gaat een paar jaar later van de kinderen Majoie over naar de nieuwe kasteelheer.

Met het overlijden van 'konjel' Jacques Joseph Majoie in 1878 verdween de familie geenszins uit Hilvarenbeek. Aan Huize Jachtlust, Huis ten Halve, brouwerij De Roos en sigarenfabriek Gulden Vlies hebben zijn nazaten hun naam verbonden.

Hoe gaat het verder met de kinderen van Jacques Majoie?

Themise (Virgenie Maria Clara Themise) huwt 20 jaar jong met de Tilburgse lakenfabrikant en weduwnaar Francis Jansen. Hij wordt snel opnieuw weduwnaar, want Themise overlijdt drie jaar later (1857) in Tilburg, twee dochtertjes achterlatend.

Haar tweelingbroer Hector (Maximilaan Lambert Joseph Hector) treedt in de voetsporen van zijn vader. Nee, hij kiest niet voor een militaire loopbaan maar bouwt in Hilvarenbeek en Diessen een florerend landbouwbedrijf op. Zo teelt hij jaarlijks alleen al twaalf hectaren rogge. Daarnaast verpacht hij enkele boerderijen en bouwt veldovens om te voldoen aan de gestegen vraag naar stenen in het dorp. Het basiskapitaal leent hij van zijn vader Jacques Joseph, die hem ook landbouwkennis bijbrengt en Groenendaal ter beschikking stelt voor stalling en opslag. Op zijn 21ste begint hij alsnog aan een studie. Hij gaat in de kost in Vught om in Den Bosch de opleiding tot kandidaat-notaris te volgen. Daar slaagt hij in 1858 voor. Het blijft bij de opleiding, want bij een notaris heeft hij nooit gewerkt. Hector wordt allengs een notabele van het dorp. Harmonie Concordia vindt in hem een gedreven en gulle president, die ervoor zorgt dat er statuten komen en een bestuur wordt benoemd. Onder zijn leiding wordt het maatschappelijk draagvlak van de harmonie vergroot. President is hij ook van

handboogvereniging Amicitia. Hij is politiek geëngageerd. Hector stelt zich in 1871 en 1876 kandidaat voor Provinciale Staten van Noord-Brabant maar haalt niet genoeg stemmen. Zijn landbouwkennis en bestuurlijke ervaring gebruikt hij in 1881 als medeoprichter van de Algemene Noord-Brabantse Landbouwmaatschappij. Intussen breidt hij zijn onroerendgoedportefeuille uit. Hij koopt en herbouwt Huiske Ten Halve aan de weg van Hilvarenbeek naar Diessen. Boven de staldeur van de herberg annex boerderij laat hij in de toogsteen zijn initialen en het jaar 1871 zetten. Ze staan er nog steeds.

Huiske ten Halve

In Hilvarenbeek spreekt Villa Jachtlust tot de verbeelding. Hector Majoie bouwt in 1882 de villa aan de Paardenstraat. De naam spreekt voor zich: de jacht is zijn grootste hobby. De erfgenamen van Majoie verkopen het statige pand in 1904 aan sigarenfabrikant Tjeu de Lang. In 1976 breekt de gemeente, die dan eigenaar is, Jachtlust af om plaats te maken voor een nieuw cultureel centrum. Dat centrum komt er niet, in 1989 worden er huizen gebouwd. De gevelsteen is bewaard in het hoekhuis.

Villa Jachtlust (bron: Ansichtkaart RAT beeldbank nr. 84397)

Hector trouwt in 1885 met de drie jaar oudere Brusselse notarisdochter Jeanette de Ruydts. Hij is dan 49 jaar. In de Tilburgsche Courant van 26 juli 1885 wordt de ontvangst beschreven wanneer het echtpaar terugkomt van de huwelijksreis. Concordia en Amicitia gaan hen tegemoet. 'Bij aankomst werd het nieuwe echtpaar door een der leden van Amicitia in warme bewoordingen verwelkomd en gefeliciteerd, en door een paar bruidjes werd een

prachtige ruiker aangeboden. In optocht ging het daarna naar huize Jachtlust, waar een prachtige triomfboog prijkte en de gehele buurt een feestelijk aanzien had te midden van vlaggen, groen en bloemen.’ Zij wonen deels in Brussel, deels in Hilvarenbeek. Dat valt niet te combineren met het presidentschap van Concordia en Amicitia, waar hij afscheid van neemt. In 1892 laten zij zich uitschrijven bij de gemeente Hilvarenbeek en worden officieel Brusselaren, hoewel Hector nog regelmatig in Hilvarenbeek is voor de jacht en het beheer van zijn eigendommen. Zijn vrouw overlijdt in 1895, hij acht jaar later op 67-jarige leeftijd in Molenbeek bij Brussel. Na zijn dood wordt de inventaris opgemaakt. De inboedel van Villa Jachtlust heeft een waarde van 3077 gulden. In de lange inventarislijst staan onder meer tien flessen champagne, tientallen flessen wijn, twee geweren en vijf kippen. Hij heeft onroerend goed in Brussel, Breda, Diessen, Moergestel (D’n Opslag) en Hilvarenbeek. De erfenis wordt verdeeld onder zijn neven en nichten. De Beekse parochie krijgt vijfhonderd gulden, het RK Gasthuis in oprichting duizend gulden.

In Breda wordt in 1839 Frans (Franciscus Xaverius Martinus) geboren. Hij voelt zich niet aangetrokken tot de landbouw en begint amper 26 jaar oud in Tilburg een vellenbloterij, waar huiden van koeien en schapen ontdaan worden van vet- en vleesresten. Frans gaat daartoe in 1865 een vennootschap aan met leerbereider Petrus de Kanter. Die brengt de kennis in en Frans het startkapitaal. Het wordt geen succes. In mei 1867 brandt de werkplaats en het magazijn (op ’t Heike) tot de grond af. Twee jaar later wordt hij persoonlijk failliet verklaard en zegt hij deze branche gedag. Intussen is hij in 1868 gehuwd met de twintigjarige dochter van de Tilburgse wollenstoffenfabrikant Henricus van Dooren (Van Dooren & Dams), die de eerste burgemeester van Tilburg was. Een huwelijk op stand dus. Het faillissement komt daarom extra hard aan. Majoie moet zijn nieuwe herenhuis (drie kamers onder, zeven kamers boven) aan De Heuvel te koop zetten, maar omdat familieleden bijspringen gaat de verkoop niet door. Frans gooit het over een andere boeg en is daarbij ongetwijfeld geadviseerd door zijn hoogbejaarde vader en zijn broers. Hij begint een agentschap in landbouwbenodigdheden, vooral in uitheemse meststoffen waar Jacques Joseph alles van weet. Bij Frans kopen boeren uit Tilburg en omgeving ook andere zaken, zoals gereedschap en karntonnen. In 1883 vertrekt hij met zijn gezin uit Tilburg en vestigt zich als koopman in Teteringen. Hij heeft een creatieve geest, zo blijkt uit zijn uitvinding van een toestel waarmee particulieren zelf gas kunnen maken op basis van gasolie. Dit procédé zou met 7 cent per kubieke meter een stuk voordeliger zijn dan kolengas. Hij doet jarenlang zonder succes zijn uiterste best om de vinding aan de man te brengen. Na tien jaar Teteringen verkast het gezin naar Kralingen (Rotterdam) waar hij in 1900 overlijdt. Zijn vrouw overlijdt in 1934 in Den Haag. Het echtpaar krijgt acht kinderen, onder wie zes dochters. Zoon Julius overlijdt ongetrouwd op 27-jarige leeftijd en het huwelijk van zoon Emmanuel, die lang in Oost-Indie woont, blijft kinderloos. Dus uiteindelijk geen nakomelingen die Majoie heten.

De ongeveer zestig Nederlanders die anno 2020 de achternaam Majoie hebben, stammen allen af van de jongste zoon van de ‘konjel’ Jacques Joseph. De jongste zoon met roepnaam Joseph of Jos (Cornelis Martinus Joseph) is de enige Majoie die op kasteel Groenendaal is geboren, namelijk op 24 november 1841. Hij kiest voor het landbouwbedrijf van zijn vader, die gezien zijn leeftijd wel wat assistentie kan gebruiken. Zijn oudere broer Hector gaat zijn eigen weg als grondeigenaar en herenboer. Jos blijft veel langer verbonden aan het landbouwbedrijf van Groenendaal, ook na zijn huwelijk in 1869 met de luitenantsdochter Gerardina Lutz. Zij huren het huis op de hoek Vrijthof-Kapittelstraat, later leerlooierij Kuijpers. In 1873 slaat hij een andere weg in. Jos koopt op een openbare veiling in 1873 van de erven Heijmans het pand Vrijthof 20 plus een flink aantal landbouwgronden voor de kapitale som van 16310 gulden. In het pand was langdurig een brouwerij gevestigd, maar daar was in 1873 niets meer van over. Veel kleine brouwerijen hadden door nieuwe accijnswetgeving het loodje gelegd. Jos richt een brouwerij in die aan de nieuwe regels voldoet. In 1877 wordt hij voor het eerst genoemd als brouwer van De Roos. Hij is brouwer en landbouwer. Achter de Roos is ruimte voor opslag en stalling. Zelf staat hij niet achter de ploeg en ook voor het brouwen heeft hij knechten in dienst. Het gaat financieel niet goed. Uit gegevens van het kadaster blijkt dat hij tussen 1878 en 1884 zijn hele arsenaal landbouwgrond verkoopt. De landbouwwerktuigen laat hij openbaar veilen door notaris Frencken. De erfenis van zijn vader schept kennelijk maar even lucht. In 1886 wordt burgemeester Frans Verlinden eigenaar van De Roos. Het grote gezin van Jos Majoie waar tussen 1870 en 1884 vijf jongens en zes meisjes zijn geboren, verhuist naar Tilburg. Hier begint hij volgens een krantenadvertentie een winkel in *‘koloniale waren, toiletzeepen, thee, chocolaad, comestibles. Belovende eene prompte en nette bediening, beveelt zich beleefd in ieders gunst.’* Het bier blijft lonken. Op de hoek van de Willem II-straat met de Tuinstraat begint Jos een bierhandel met huisverkoop voor particulieren. Later verkast zijn bedrijf naar de Noordhoekring. Hij is onder

meer agent van Phoenix-lagerbier en aanvankelijk ook van de Arend, de andere brouwerij in Hilvarenbeek. Als winkelier en biergroothandelaar is zijn status niet zo groot, wel als majoor-commandant van het 6e bataljon van de Rustende Schutterij. Het bataljon bestrijkt een groot aantal gemeenten in de Kempen, inclusief Hilvarenbeek. De rustende schutterij is een reserve-legermacht die weinig oefent maar wel frequent deelneemt aan schietwedstrijden.

Thuis gaat het niet goed. Zijn vrouw Gerardina wordt in 1891 opgenomen in de psychiatrische instelling Voorburg in Vught. De kinderen zijn dan 7 à 21 jaar. In hetzelfde jaar overlijdt zij, 49 jaar jong. Jos gaat alleen verder, van hertrouwen komt het niet. Ook hij wordt niet oud en overlijdt op 18 november 1898, 56 jaar oud. Zijn zwager kolonel Lutz uit Zwolle wordt voogd van de minderjarige kinderen.

De zonen van Jos zijn bekend geworden van de sigarenfabricage. In het gedenkboekje van het vijftienvigjarig bestaan van G. en S. Majoie's Sigarenfabriek dat te vinden is in het Regionaal Archief Tilburg wordt de start beschreven: *'Door een vriend van Jos Majoie kwam Godfroid Majoie (de vierde zoon) als leerling op een sigarenfabriek in Eindhoven'*. Met die kennis begon hij in 1900 samen met Edmond van de Voort met 1500

gespaarde guldens en 10 personeelsleden een sigarenfabriek in Tilburg. Hij is dan pas 20 jaar oud en moet via zijn voogd toestemming vragen aan de rechtbank om een bedrijf te runnen.

Godfroid Majoie

Sigarenfabriek 'Gulden Vlies', kinderen aan het werk in de fabriek aan het Wilhelminapark te Tilburg in 1919 (bron: Nationaal Archief, fotocollectie Arbeidsinspectie)

Drie jaar later komt broer Samuel in de zaak, later gevolgd door nog drie broers, en wordt het snel groeiende bedrijf verplaatst naar het Wilhelminapark. Het wordt de grootste sigarenfabriek van de regio Tilburg met als belangrijkste merk 'Gulden Vlies'. In 1939 wordt in de voormalige schoenfabriek van Remmers aan de Gelderstraat een Hilvarenbeeks filiaal geopend dat werk biedt aan honderd personen. Hilvarenbeek gaat dicht wanneer in 1958 het hele bedrijf omvalt. Het is meteen de laatste activiteit van de familie Majoie in Hilvarenbeek. Het familiegraf blijft over als stille getuige en zorgt nog steeds voor een hechte band tussen de familie en Hilvarenbeek.

Advertentie uit 1916, waarop 'Gulden Vlies' nog de benaming is van de duurste soort Majoie-sigaren. (bron: RAT-039498)

Fantasierijke weergave van de Majoie Gulden Vlies sigarenfabriek, Wilhelminapark 69-70 rond 1920.

'Gulden Vlies' bestelwagen in 1955. (RAT 039508)

Bronnen:

RAT, toegang 772 Notarieel Archief Hilvarenbeek, inv. Nr. 9, akte 7
Canon van Hilvarenbeek, '1839 Harmonie Concordia'

RAT, toegang 437 sigarenfabriek 'Gulden Vlies', inv. Nr. 38

Eric Abrahams, Peter Denissen e.a., *Eigen bier smaakt beter; het verhaal van het Beekse bier, de brouwerijen en haar brouwers.*

Hilvarenbeek: Brouwerijmuseum de Roos, 2013, 224 p.

Ton Thelen, 1995; 'de sigarenfabriek Majoie & Van der Voort', in het tijdschrift *Tilburg*, jrg. 13, juni 1995

Archief Ton De Jong

Het kleurrijke leven van luitenant-kolonel Majoie (1787-1878)

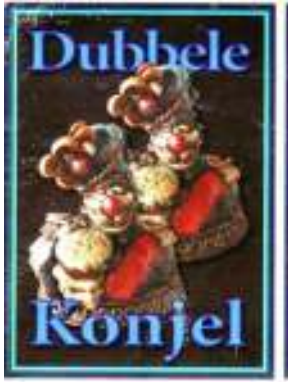
Wil Game

De 'konjel' Majoie was bewoner van het Hilvarenbeeks kasteel Groenendaal van 1842 tot 1878. Een mens met een indrukwekkend en complex leven, waarover slechts fragmentarisch geschreven is en dat terwijl hij in die periode voor Hilvarenbeek, zelfs voor geheel Brabant, veel betekend heeft!

Zijn zoon Cornelis (roepnaam Joseph) was de eerste bekende brouwer van brouwerij De Roos. Ongetwijfeld ligt de motivatie voor een brouwerij bij zijn vader die ter zake zeer kundig was. Vandaar de interesse voor deze buitengewone mens.

Konjel, een van de biersoorten van brouwerij De Roos

Jacobus Josephus Majoie werd geboren te Namen op 14 augustus 1787 als zoon van notaris François Majoie en Marie-Thérèse de Dauffe. Het was aan de vooravond van een turbulente periode in de Europese geschiedenis. De Zuidelijke Nederlanden waarin Namen gelegen was, behoorde tot Oostenrijk. In 1794 verdreven de Fransen de Oostenrijkers en annexeerden de Zuidelijke Nederlanden. Wij werden Franse burgers. Op 3 januari 1807 was hij 19 jaar en nam vrijwillig dienst in het Franse leger. Hij werd ingedeeld bij het 27ste regiment Jagers te Paard in de rang van korporaal. Hij werd reeds op 11 februari bevorderd tot wachtmeester.

Hij nam datzelfde en de daaropvolgende jaren deel aan verschillende veldtochten in Pruisen, Zweeds-Pommeren en Denemarken. Van 1809 tot 1812 was hij actief in Spanje. Daar raakte hij driemaal gewond. Eerst door een geweerkogel in de hals bij Villa Mauriques, vervolgens een sabelhouw in de hals bij Mondrigo en tenslotte een kogel in de arm bij Antiquera.

Bij het beleg van Badajoz kreeg hij van generaal Philippon de opdracht om met twaalf jagers op patrouille te gaan om een detachement van veertig muitende soldaten op te sporen. Hij doodde een deel van hen en maakte de rest gevangen. Bij het beleg van Mondrigo heeft hij zijn eskadronscommandant uit de handen van de vijand gered onder de ogen van de kolonel Prins d' Arenberg. Hiervoor werd hij op 1 november 1811 benoemd tot Ridder van het Legion d' Honneur (Franse onderscheiding; Legioen van Eer).

Generaal Philippon (bron:

<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/f5/Philippon.jpg>)

De onderscheiding Legion d' Honneur of Legioen van Eer die hem werd verleent in 1811 (bron:

[wikimedia.org/wikipedia/commons/f/f2/MWP_Legion_Star.JPG](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/f2/MWP_Legion_Star.JPG))

Op 22 mei 1813 werd hij bevorderd tot tweede luitenant en nam in oktober van datzelfde jaar deel aan de slag bij Leipzig. Hier leed het leger van Napoleon een zware nederlaag tegen de Russen, de Pruisen en de Oostenrijkers en trok zich vechtend naar Frankrijk terug. Majoie werd hier verwond door een lanssteek in de rechterzij.

Na de totale nederlaag van Napoleon op 31 maart 1814 en zijn verbanning naar het eiland Elba bleven de Zuidelijke Nederlanden nog Frans in afwachting van de onderhandelingsresultaten in Parijs en Wenen. In deze twee steden onderzocht men of de beide Nederlanden konden samengevoegd worden. Nadat de samenvoeging van de Zuidelijke en de Noordelijke Nederlanden een voldongen feit werd, werden als gevolg van deze

'samensmelting' alle officieren, waaronder Majoie, in dat gebied op 6 juli 1814 op non-actief gesteld. Vervolgens werd hij op 13 januari 1815 uit het Franse leger ontslagen

Koning Willem I, de eerste vorst van het nieuw gevormde koninkrijk, stichtte een nieuw leger waarbij Majoie op 25 maart 1815 in dienst trad als tweede luitenant der cavalerie in het Nederlandse leger.

Inmiddels had Napoleon zijn verbanningseiland Elba verlaten en kreeg het Franse leger zonder slag of stoot achter zich wat opnieuw oorlog betekende. De beslissende slag werd geleverd op 18 juni 1815.

Slag bij Waterloo

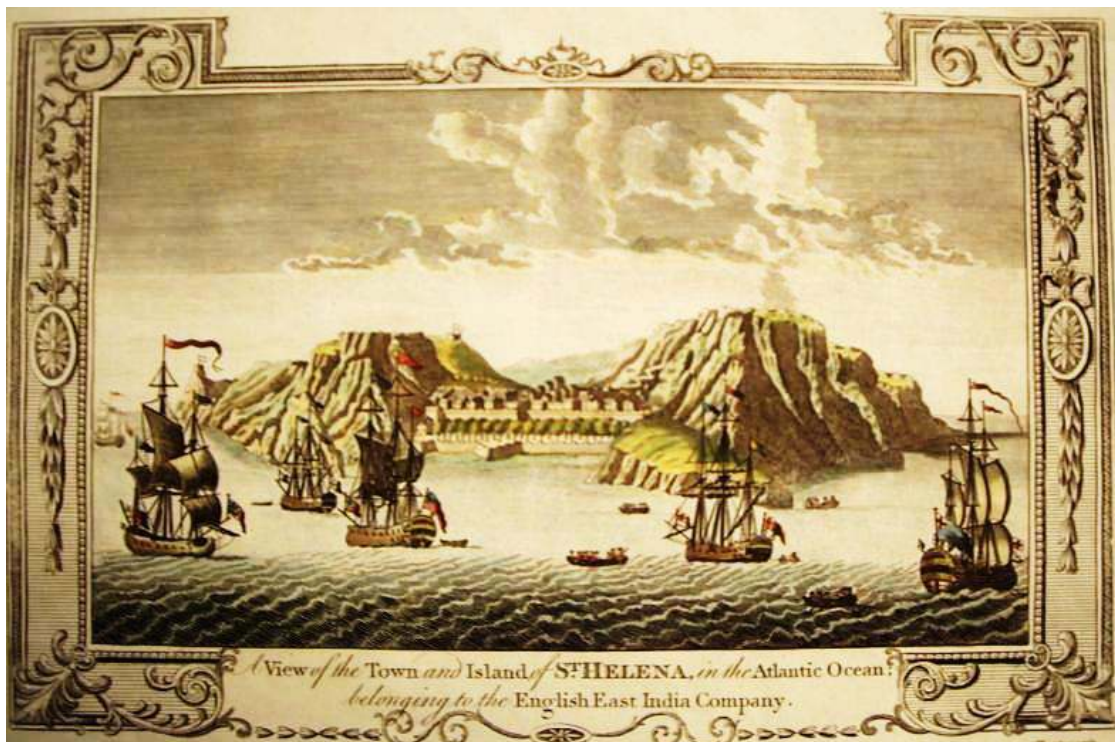

Het Franse leger was opgerukt tot bij Waterloo. Aan de andere zijde formeerde zich een legermacht van Engelsen en Nederlanders onder het bevel van de Hertog van Wellington die gesteund werd door de Pruisische legereenheid van maarschalk Blucher. Het Nederlandse legeronderdeel van Majoie stond onder de aanvoering van kroonprins Willem van Oranje Nassau, de latere koning Willem II. De slag eindigde in het voordeel van de geallieerden en Majoie werd hierbij voor zijn heldendaden benoemd tot 'Ridder van de militaire Willemsorde 4de klasse'. Napoleon werd wederom verbannen naar een eiland midden in de Atlantische Oceaan. Napoleon

werd naar Sint-Helena begeleid door een aantal officieren waaronder Majoie. Ter nagedachtenis ontving hij uit de handen van Napoleon een herdenkingskruis.

Medaille 'Ridder van de militaire Willemsorde 4de klasse' (bron:

[https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/7c/Ridder in de Militaire Willem s-Orde.jpg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/7c/Ridder_in_de_Militaire_Willems-Orde.jpg))

Het eiland Sint-Helena (bron: <https://ifthenisnow.eu/nl/verhalen/napoleons-verblijf-op-st-helena-en-een-bijzondere-vriendschap>)

Nadat hij op 2 september 1815 tot eerste luitenant werd bevorderd kwam er een periode van rust en op 20 oktober 1825 klom hij op tot ritmeester 2de klas.

Intussen was koning Willem I zeer ambitieus bezig. Hij liet wegen en kanalen aanleggen om een flinke impuls te geven aan de economie.

Maar ondanks al deze inspanningen kwamen er donkere wolken overdrijven. De koning had onderschat dat de Zuidelijke Nederlanders door de langdurige afscheiding van meer dan twee eeuwen anders waren geworden dan de Noordelijke Nederlanders. Bij een eerste treffen te Brussel tussen het volk van de Zuidelijke Nederlanden en het leger, waarbij ook het legeronderdeel van Majoie was betrokken, vielen veel doden. Het afkondigen van de Belgische onafhankelijkheid was voor Willem I de aanleiding om het gehele leger te mobiliseren waarin de soldaten afkomstig uit de Zuidelijke Nederlanden deserteerden. De koning kon met dit onstabiele leger niet verder en stelde Zuidelijke Nederlanders voor de keus om vrijwillig ontslag te nemen. Door deze beslissing werd de cavalerie zwaar getroffen omdat in deze eenheid veel zuidelijken dienden. Jacques Majoie koos voor Willem I en zijn sympathie voor de kroonprins zal hier niet vreemd aan zijn geweest. Om te voorkomen dat Majoie zijn eigen volk zou moeten bevechten, werd hij op 16 maart 1831 aangesteld bij het Bataljon Transporttrein in de rang van 1ste kapitein. Dit bataljon was verantwoordelijk voor de logistiek.

Tiendaagse veldtocht

Op 4 juni 1831 werd Prins Leopold van Saksen-Coburg uitgeroepen tot de eerste koning van België. Voor Willem I waren de onderhandelingen te Londen een mislukking en een militair conflict was onafwendbaar. Op 29 juli 1831 werd Kroonprins Willem van Oranje belast met het opperbevel van het Nederlandse leger en verhuisde zijn hoofdkwartier van Breda naar Tilburg.

Op 2 augustus 1831 begon het Nederlandse leger zijn aanvankelijk succesvolle veldtocht die tien dagen later bij de roemrijke slag om Leuven een verrassende wending kreeg.

Op het slagveld werd plotseling een groep ruiters waargenomen die een witte vlag meevoerden. Namens de Engelse Gezant te Brussel kwam een koerier Kroonprins Willem melden dat de vijandelijkheden moesten worden gestaakt. Niet naleven van deze eis zou beschouwd worden als een oorlogsverklaring aan de Engelsen en de Fransen. Toen de kroonprins vernam dat er een grote Franse legermacht in de buurt van Waver was, moest hij noodgedwongen terugtrekken tot de stellingen van vóór de veldtocht. Deze situatie zou pas eindigen met het akkoord van Londen in 1839.

Voor Tilburg en omgeving had deze periode van status-quo rampzalige gevolgen. De aanleg van wegen en kanalen stagneerde terwijl er ten zuiden van dit gebied een vrijwel gesloten grens was waardoor de regio geïsoleerd werd. De textielindustrie die belangrijk was voor Tilburg en de omliggende dorpen werd ernstig getroffen doordat driekwart van de productie niet uitgevoerd kon worden naar België en de opgevoerde legerorders onvoldoende compensatie boden. Het gevolg was armoede en bovendien een geldverslindend leger dat niets te doen had.

Op 1 februari 1832 huwde Majoie en vestigde zich in Tilburg in de wijk Kerk niet ver van de plaats waar de kroonprins vaak verbleef en waar hij later een paleis laat bouwen. De kroonprins had veel belangstelling in de Brabanders ongeacht rang of stand en hij concludeerde dat zijn toekomst in Brabant lag. Een van zijn beste vrienden, de gefortuneerde textielfabrikant Tomas Van Dooren, bewoonde een stadspaleis aan de Steenweg (tegenwoordig Heuvelstraat). Van deze woning kan men boven het Kruidvat en de naastliggende winkels nog de oorspronkelijke gevels zien. De achterpoort van de tuin reikte tot aan de Tuinstraat die toegang gaf tot de stallen. Veelvuldig gaf de prins hier diners en tuinkeesten waarbij voorname burgers en hoofdofficieren van het te Tilburg gevestigd leger waren genodigd. Buitenlandse gasten waren ook vaak genodigd zoals de familie van de echtgenote van de kroonprins. Zij was Anna Paulowna, de jongste zuster van de Russische Tsaar.

Ontginning heide

Ondanks zijn kleine hofhouding bleek spoedig dat de kroonprins te veel uitgaf. Daarom kocht hij in 1834 twee boerenhofsteden met heidegrond, bouw- en weiland. Hier zou hij voor eigen gebruik producten telen. In datzelfde jaar liet hij te Berkel een grote schaapskooi bouwen. Voor het cultiveren van de heidegrond heeft hij zijn leger ingezet. Majoie was door zijn logistieke opdracht de aangewezen man. De kroonprins bevorderde Majoie op 9 januari 1834 tot hoofdofficier (titulair majoor) zodoende kon hij zich ook voortaan begeven onder

de voorname gasten bij de feesten van de kroonprins. Door de uitgemergelde schatkist werd deze bevordering niet gehonoreerd met een salarisverhoging. De zaken lopen voorspoedig en op 29 mei 1835 werd de eerste steen gelegd voor de Annahoeve, de eerste in de reeks van de ontginningshoeven die de prins zou laten bouwen. De andere hoeven die dat jaar werden gebouwd waren de Hendrikhoeve in Berkel-Enschot en de Alexanderhoeve in Hilvarenbeek. Vele aankopen volgden nog en in amper 15 jaren werd ruim 125 ha woeste grond ontgonnen.

kasteel Groenendaal in 2012, het kasteel ligt bij de afrit Hilvarenbeek/Diessen aan de weg van Reusel naar Tilburg (bron: [https://nl.wikipedia.org/wiki/Huis_Groenendaal_\(Hilvarenbeek\)#/media/Bestand:Groenendaal.jpg](https://nl.wikipedia.org/wiki/Huis_Groenendaal_(Hilvarenbeek)#/media/Bestand:Groenendaal.jpg))

Tussen al deze bezigheden moest Majoie ook aan zijn eigen toekomst denken. Daarom besloot hij om op 12 oktober 1837 het sterk verwaarloosde kasteel Groenendaal aan te kopen. Hij kocht het van Meester Franciscus Gerardus Hoffman met *'Mitsgaders der Jagt over de voormalige Vrijheid en Dingbanke van Hilvarenbeek, zo en in dier voege als den Heer verkoper dat was bezittende en zodanig als dat regt thans worde gehandhaafd of in het vervolg gehandhaafd zal worden en gestand gedaan zonder deswegens tot eenige eventuele garantie of schadeloosstelling gehouden te zijn'* voor de totaalprijs van elfduizend gulden.

Bij het kasteel hoorden veel bouw- en weiland. Het kasteel werd opgeknapt en er werd een boerderij gebouwd. Majoie had voldoende ervaring opgedaan de laatste jaren en wist wat hem te doen stond.

Salarisverhoging

Op 3 januari 1839 volgt de effectieve benoeming tot Majoor met het bijhorende salaris. Op 7 juli 1839 werd zijn bataljon ontbonden ten gevolge van de inkrimping van het leger door het akkoord van Londen. Tot aan zijn pensionering op 5 december 1842 ontving hij een wachtgeld van 1200 gulden per jaar, dit was driekwart van zijn loon in actieve dienst.

In datzelfde jaar wilde de kroonprins zijn oude strijdmakkers financieel steunen door een kazerne te bouwen in Tilburg waardoor Majoie en nog enkele oude ijzervreters terug in actieve dienst kwamen om kort daarna in het geval van Majoie op pensioen te gaan als majoor van de Cavalerie.

Maar Majoie was nog niet bevredigd en vond dat hij recht had op bevordering tot luitenant-kolonel der Cavalerie. De minister adviseerde in 1859 koning Willem III er een gunstig gevolg aan te geven omwille van de eervolle antecedenten van Majoie.

Besluit

Van 1832 tot aan zijn pensionering in 1842 woonde de familie in Tilburg en kreeg 7 kinderen van wie er drie jong gestorven zijn. Cornelis Martinus Joseph Majoie, de eerste bekende brouwer van 'De Roos' in Hilvarenbeek werd geboren op 24 november 1841 samen met zijn tweelingzus Louisa. Onze brouwer was amper een jaar oud toen de familie definitief verhuisde naar kasteel Groenendaal. Majoie senior was intussen 55 jaar geworden en had zijn 'oude dag' goed geregeld. Tot aan zijn dood hield hij zich intensief bezig met het ontginnen van heidegronden en het verbouwen van verschillende zelfs onbekende graansoorten. Hij deed tevens proefnemingen met verschillende soorten kunstmeststoffen en hield tevens vee naar het voorbeeld van koning Willem II. Later stond zijn zoon Joseph hem bij. Majoie stond ook bekend om zijn ludieke acties. Regelmatig wandelde hij met een horde varkens door het dorp. Met Pasen en Pinksteren reed hij te paard in militair tenue met al zijn onderscheidingen door het dorp waarbij hij snoep en kleingeld rondstrooide voor de kinderen. Op 29 mei 1878 overleed hij acht jaar na zijn echtgenote in de gezegende leeftijd van bijna 91 jaar.

Bronnen

Nationaal Archief Den Haag: Voordrachten ministers inzake Koninklijke Besluiten

Stamboek der Heren Hoofdofficieren van het Wapen der Cavalerie met bijlage betreffende veldtochten, bekomen wonden en uitstekende daden en onderscheidingen

Regionaal Historisch Centrum Tilburg: Notarieel archief betreffende aan- en verkoop van kasteel Groenendaal in 1837 en 1879

Burgerlijke stand, verschillende akten

Stadsarchief Breda: Burgerlijke stand betreffende huwelijksakte Jacques Majoie en Clara Gelens

Kranten: Tilburgse Courant 9 juni 1878

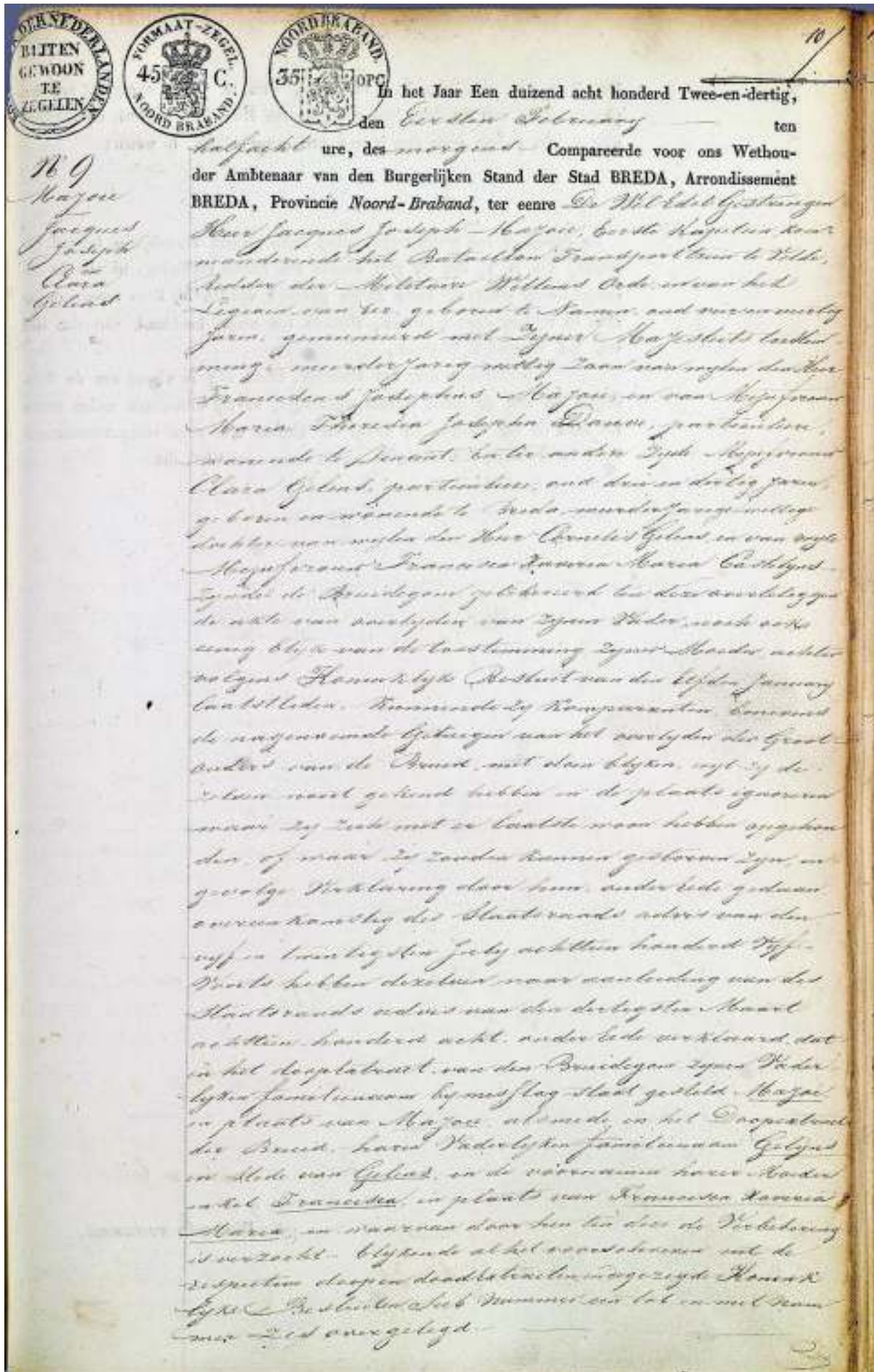
Geraadpleegde literatuur: Ton Thelen, De sigarenfabriek Majoie en Van der Voort

Prof. Van den Eerenbeemt, Geschiedenis van Noord-Brabant 'Traditie en Modernisering 1796-1890'

Ronald Peeters: Koning Willem II, Opperbevelhebber van het leger, ondernemer en grootgrondbezitter in Tilburg

Walter van Opzeeland: Het aanzien der Vorstenhuizen

Uittreksels registers burgerlijke stand

Huwelijks-
register Breda
1832 (bron:
Brabants
Historisch
Informatie
Centrum
Burgerlijke
Stand
Huwelijken
1832 Breda)

Volg-nummer.	GESLACHTSNAAM. (Geslachtsnaam der vrouw.)	VOORNAMEN. (Voluit geschreven.)	Geslacht. M. mannelijk. V. vrouwelijk.	Betrekking der leden tot het hoofd van het huisgezin. (Art. 24, 3e lid, sub c.)	Geboorte.		Burgerlijke staat		Kerkgenootschap of vereeniging met godsdienstig doel (te onderscheiden volgens art. 24, 3e lid, sub f).	Nationaliteit door in te vullen: Nederland, Duitscher, Franschen, enz.
					Dagteekening en jaar der geboorte.	Plaats ¹⁾ van geboorte.	Tijdens de inschrijving.	Veranderingen en hare dagteekening		
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
1	Majoie	Godefrid Henri Marie	M.	hoofd	16 Febr. 1880	Helmingbeek (N.B.)	H	5-1-1928	RK	Ned.
2	van Wijlick	Marie Josephine Hebeekina	V	vrouw	29 Nov. 1879	Tenbo (R.)	H		"	"
3	"	Dorthea Maria Johanna	V	zwagerin	14 Okt. 1888	"	O		"	"
4	Majoie	Marie Godefrid Adèle	V	dochter	17 Sept. 1904	Tilburg	O		"	"
5	"	Louise Marie Henriette	V	"	2 Aug. 1910	"	O		"	"
6	"	Emmanuel Théodora Gode	M.	zoon	26 Junij 1905	Goirle	O		"	"
7	"	René Henri Marie Joseph	M.	"	12 Febr. 1908	Tilburg	O		"	"
8	"	Louise Marie Henriette	V	dochter	2 Aug. 1910	"	O		"	"
9	Swagemakers	Agnes Maria Johanna	V	echtgenote	13 Jul. 1900	"	H	5-1-1928	"	"
10	Majoie	Frederik Emmanuël René	M.	zoon	13 Nov. 1925	Goirle	O		"	"
11	"	Robert Paul Daniel Marie	M.	"	10 Juli 1931	"	O		"	"
12	"	Louise Marie Henriette	V	dochter	2 Aug. 1910	Tilburg	O		"	"
13	"	René Henri Marie	M.	zoon	12 Juli 1908	"	O		"	"
14	Personnaal	Louise Marie Henriette	V	dochter	2 Aug. 1910	"	O	2129	"	"

4. S. no. 1364.
III

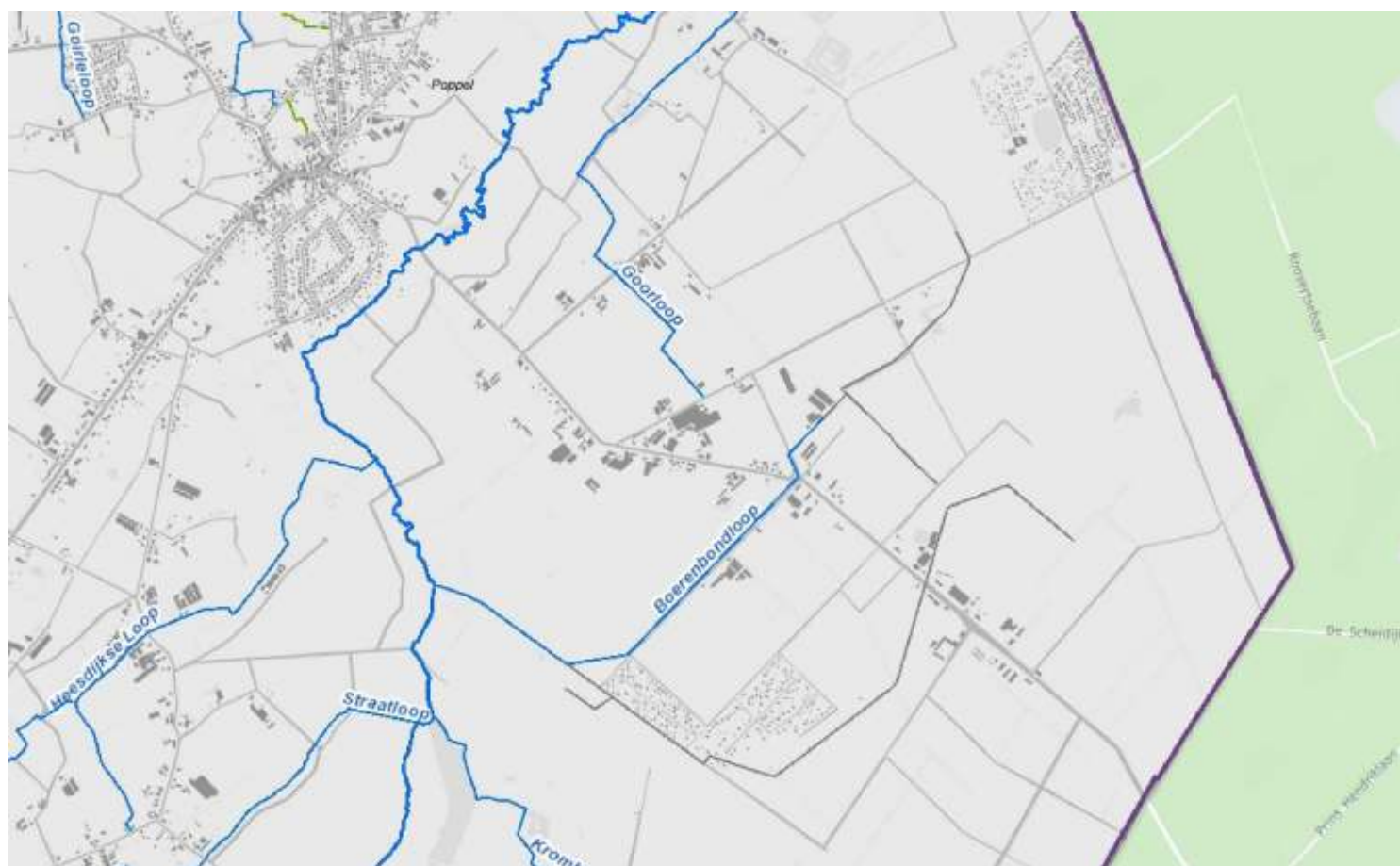
1) Te vermijden: den naam der gemeente van Nederland — eventueel ook het daarbij betrokken onderdeel — benevens dien der provincie. Is de plaats buiten Nederland gelegen, dan bij te voegen den naam van het Rijksgebied buiten Nederland, dan wel dien van het vreemde land.

Godefrid Majoie vader van Frederik Majoie (Bron: Regionaal Archief Tilburg, bevolkingsregister Goirle)

Beek in wateroorlog verwickeld met Poppel in 1780

Jan van Helvoirt

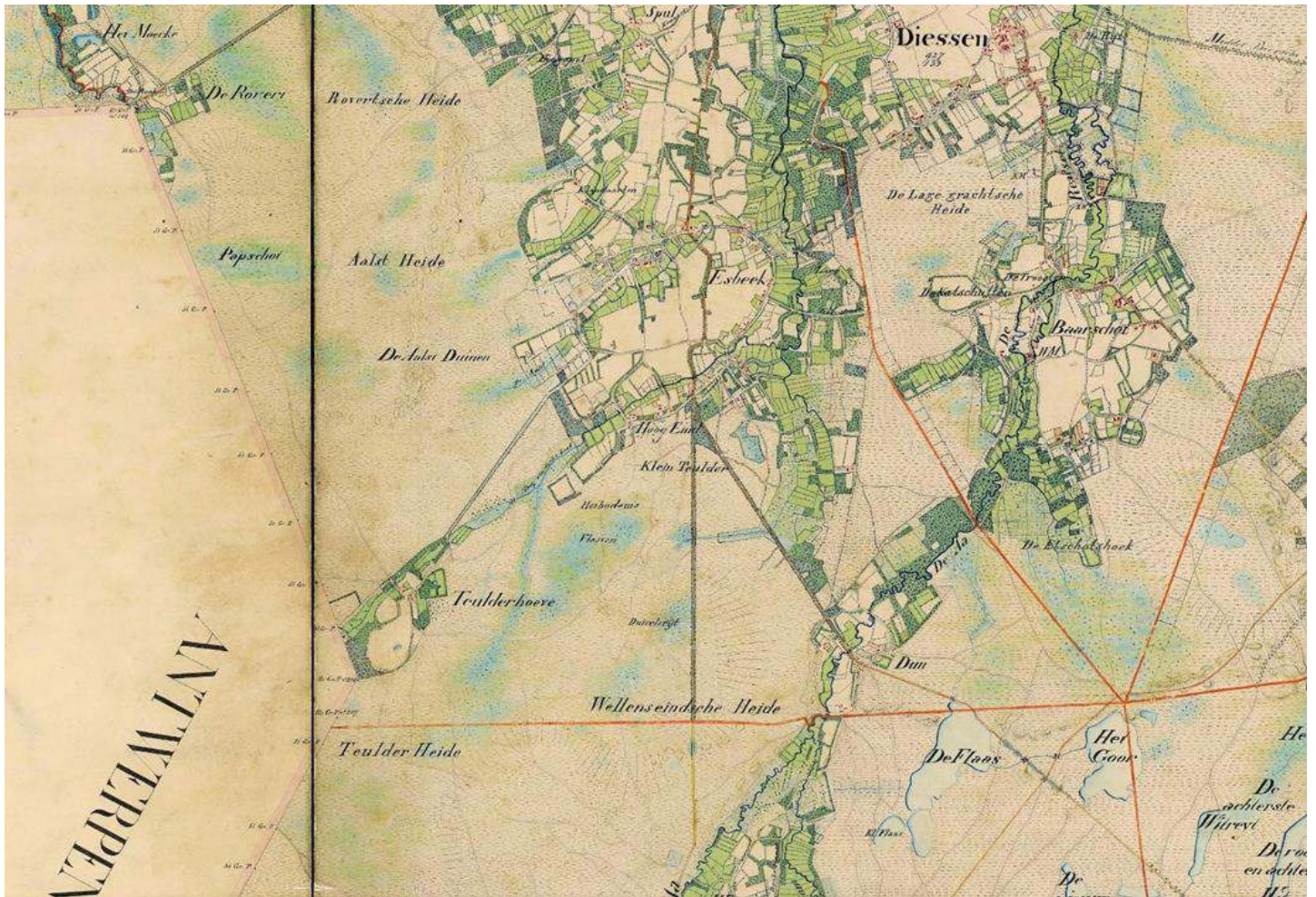
Eeuwenlang vloeiende het overtollige Poppelse heidewater ten westen van de Tulderhoeve, het wemelde daar van de vennen, via de Schatreyt naar de rivier de Leye richting Goirle. Tot het gewraakte moment dat de stoutmoedige schepenen van Poppel en Weelde, zonder enig overleg met de regeerders van Hilvarenbeek, een dam of dijk lieten aanleggen. Daardoor moest het water noodgedwongen koers nemen via Tulder naar Esbeek (nu onze Hoogeindse Beek) en had Poppel, gevrijwaard van overtollig water, zijn schaapjes op het droge!

Kaart waterlopen gebied Boerenbond anno 2021 (bron: <https://www.geopunt.be/kaart>)

This is a historical map of the Heide region in the Netherlands. The map shows various locations including Kerms, Heide, Leeght, and Tuldersehe. It features a compass rose indicating South (S) and a scale bar. The map is divided into sections by a vertical line, possibly representing a boundary or a road. The terrain is depicted with wavy lines and hatched areas, suggesting different types of land or vegetation. The map is oriented with North at the top, as indicated by the 'S' (South) at the bottom right.

21

Nederlandse kaart gebied Tulderse Hoeve, Hoogeindse Beek (bron:

<https://www.nationaalarchief.nl/onderzoeken/kaartencollectie/af9b8eaa-d0b4-102d-bcf8-003048976d84>)

Hierdoor ontstond er een enorme wateroverlast op de Tulderhoeve en ook bij de Esbeekse boeren op het Hoogeind. Hoewel Esbeek 'modder-beek' betekende, was dit toch wel te veel van het goede. Bovenstaande onenigheid vond ik enige jaren geleden in het Beekse archief beschreven op een niet gefolieerd en ongedateerd rondzwervend velletje in een O.A.A.-boek van 1780. Daar onze zuiderburen van 'een groote coppieusigheydt' werden beticht door onze woedende Beekse schepenen, geef ik het bericht over de 'wateroorlog' gedeeltelijk in weer: 'Seker waeter gelegen op den Poppelschen en Weldschen aert en heijde genaemt de Schatrijdt het welck oock correspondentie heeft met een groot waeter genaemt de Poppelsche en Weldsche Lijde met den een eijnde gelegen streckende naer Poppel ontrent 1 quart van de Poppelsche revier ofte stroom alwaer die gemelde waeters van over alle oude imemorale tijden hunnen aftreck hebben gehad op de revieren van Poppel ende nu over eenigen tijdt door eenen dam of dijk die de regeerders van Poppel en Welde voor de gemelde Schadtrijdt hebben laeten opwerpen ende maecken. Die gemelde waeteren dwingen haerer coers te nemen langhs de Tulderhoeve op Hilvarenbeeq op den gehuchten genaemt Esbeeq waer door de naebueren van Esbeeq en meer anderen hun huijsen stallen schueren koomen onder waeter te lopen. Ende oversulx heeft Jan Swagemaekers ten opsichte van het gemelt werck (omme die nabueren van Asbeeq eenighsins wat te ontlasten van de seffens aenkoomende waeteren) differente reijse minnelijck versoght van sekere twee wallekens of damme gelegen tende de soo genaemde Ackerrijdt achter de Tulderhoeve Weldwaerts omme de selve te repareren omme de gemelde waeteren wat langhsaemer te laeten afkoemen ende lopen: op welck versoeck die regeerders van Poppel geen voldoeninge en koemen te geven van de gemelde dammen of wallen door hem te laeten repareren tot ontlastinge met een woord een groote coppieusigheijt selfs niet te willen ofte een ander te parmiteeren van te repareren sonder dat iemant can seggen dat die van Poppel daer door eenige de minste preuditie of schaede

konnen lijden van die waeters daer eenen dagh min of meer in die hey vennen te houden en ander groote schade veroorsaekte.'

Genoemde Jan Swagemakers was in die periode de eigenaar van de Tulderse Hoeve, die tot het jaar 1756 door de abdij van Averbode verpacht werd. Meteen na het afstoten van de Tulderhoeve door de abdij van Averbode begonnen de problemen. Misschien lagen er aan dit watervergriep wel represailles vanuit Poppel ten grondslag! Vanaf 1765 voerden Poppel en de Tulderhoeve met elkaar processen omtrent het gebruik van de woeste gronden bij die vennen. Bij de Blauwe Paal werd het vee van Catharina Swagemakers immers in dat jaar door de Poppelse vorster in beslag genomen. Pas in 1771 stelde de Raad van Brabant in Brussel de eigenaar van Tulder in het gelijk.

Kaart einde 19de eeuw (bron: Landgoed de Utrecht)

De Hoogeindse boeren bleven klagen dat er veel te veel water vanuit de Belgische Boerenbond kwam. In 1926 gaf de gemeente 50 gulden voor de verbetering en verdieping van de oude Waterloop door Tulder vanaf de Belgische grens tot aan de Keiweg uitgevoerd door de Belgische Boerenbond. In 1927 werd de 'Nieuwe Waterloop' vanaf de Boerenbond langs Tulder aangelegd. Dit gebeurde net voordat Van Puyenbroek uit Goirle eigenaar van Tulder werd. In 1939 zou De Utrecht de enclave Tulder overnemen. Samen met het Waterschap heeft men eindelijk de knoop doorgehakt en cultuurhistorisch gezien een zeer waardevolle beslissing genomen. Onlangs heeft men de oude Waterloop vanaf Tulder tot Broekeling, gegraven door de ijverige Norbertijnse ontginners in de dertiende eeuw, in de oude staat teruggebracht. Vanaf de grens met Poppel loopt de Rijt nu

weer dwars door het weiland de Nuyd, langs de Grote Boonhof, de Eusel, het Kalver Veld en door de Kleine en de Grote Biesrijt om zich met de Witrijt in Broekelingen te verenigen. De 'Nieuwe Waterloop' langs Tulder gaat men binnen enkele weken dempen, zodat al het Belgische water weer prachtig dwars door het laatmiddeleeuwse Tulder stroomt. Nu de grachten en de wallen nog! Is het Poppelse water na eeuwen nu wel van harte welkom in Esbeek nu het in dit klimaat ... stilaan aan het verdrogen is?

De bovenloop van de Rijt door het weiland de Nuyd onlangs in oude staat teruggebracht

Meer weten?:

<https://www.dommel.nl/hoogeindsebeek>

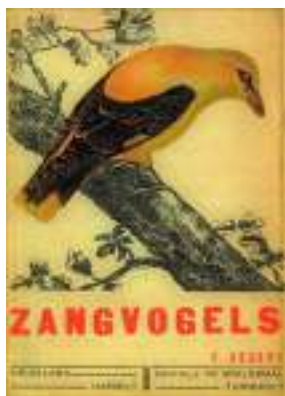
E.H. Frans Segers, de eerste Wielewaler

Gie Luyts

Frans Segers werd geboren op 27 maart 1888 in Kontich. Na zijn studies aan het Klein-Seminarie van Hoogstraten werd hij priester gewijd in 1915 en werd hij datzelfde jaar aalmoezenier van de scouts in Heverlee. Zoals in de scoutswet staat *"een scout leeft met open oog in Gods natuur"*, ging Frans Segers bijzondere aandacht besteden aan dat aspect, waarvoor hij zelf ook interesse had. Later werd hij opeenvolgend onderpastoor te Kontich, in Oude God en in de Sint Jacobsparochie in Antwerpen.

In die periode waren er nog maar enkele determineerwerkjes voor natuurliefhebbers. En voor vogels viel dit dan nog een beetje mee, maar voor bijvoorbeeld insecten en andere ongewervelde dieren, hogere en lagere planten was dat nog veel moeilijker. De belangstelling voor de natuur nam echter toe in de periode tussen de twee wereldoorlogen en zeker in Antwerpen ontstond er een kern van vogelliefhebbers. Dit resulteerde daar op 12 februari 1933 in de oprichting de *'Antwerpsche Vogelliefhebbers'*. Zelf kon Frans Segers niet aanwezig zijn, maar hij werd wel de eerste voorzitter van de prille vereniging en zou dat 36 jaar blijven. Al bij de tweede vergadering, op 12 maart dat jaar werd beslist ook de andere provincies open te stellen voor deelname aan de vereniging. En op 30 mei besloot men de naam te vervangen door *'Ornithologische Vereniging De Wielewaal'* met als doel de wilde vogels hier te bestuderen en te beschermen.

Frans Segers wilde hiervoor een stimulans geven en in 1934 verscheen er al een eerste editie van zijn boek *"Zangvogels"*. Het voldeed blijkbaar aan een noodzaak want een jaar later verscheen al een nieuwe editie, met in 1947 een volledig omgewerkte versie. De eerste jaren werd er in samenwerking met een Noord-Brabantse natuurvereniging het tijdschriftje *'De Zwerver'* uitgegeven. Vanaf 1937 zou de vereniging haar eigen blad *'Wielewaal'* uitgeven.

Ondertussen was (in 1934) Frans Segers overgeplaatst naar Vosselaar en kort nadien werd er in Turnhout een tweede afdeling van de Wielewaal opgericht. Diens werkingsgebied ging toen van Hoogstraten tot Retie en van Poppel tot Vlimmeren. Eveneens in 1934 werd er een afdeling voor het Mechelse opgericht en geleidelijk aan kwamen er ook verspreid over geheel Vlaanderen. In die beginperiode van De Wielewaal waren er in het algemeen bestuur van de vereniging ook enkele mensen uit het Turnhoutse actief met name Jules Huygens, Lucien Bauwens en Albert Waterschoot. Juffrouw Emerance Meyers, toen onderwijzeres te Vosselaar, werd door Frans Segers gevraagd om secretaris van de vereniging te worden. Dit werk omvatte tevens de administratie van de leden en verkoop van de boeken. Ze heeft die taak heel nauwkeurig uitgevoerd tot in 1982.

In de beginperiode woonde pastoor Segers in Vosselaar, later verhuisde hij naar een woning in het Begijnhof van Turnhout. Daar was dan tevens het secretariaat van de vereniging gevestigd en stonden er ook al heel wat opgezette vogels. Deze woning werd echter te klein en men zag uit naar een groter gebouw. Toen de woning van de familie

Dierckx op de Graatakker 11 te koop kwam, bleek dit uiterst geschikt te zijn voor de verschillende functies, woonruimte, museum, verenigingssecretariaat, boekhandel enz. Het gebouw werd in 1963 gekocht, ingewijd en werd het centrum van de vereniging.

Inmiddels had deze ook andere uitgaven. Het interessegebied was namelijk verruimd van vogel- en natuurstudie tot vogelbescherming en natuurbehoud. Hoewel ons land in de jaren '20 en '30 van vorige eeuw al vier nationale parken had opgericht in het toenmalige Belgisch-Kongo en de mandaatgebieden Ruanda-Urundi, had men hier nog geen enkel beschermd natuurgebied vastgelegd. Het initiatief daartoe zou vanuit verenigingen komen. In 1943 kocht Ardenne et Gaume in Comblain-au-Pont een aantal kalkgraslanden van Les Roches Noires. Het eerste natuurreservaat in België was daarmee een feit. In Vlaanderen zou het nog wat langer duren. De Wielewaal had vanaf 1948 wel al een aantal zogenaamde Ornithologische Studiecetra. Dit waren private eigendommen met een mooie natuur en op afspraak konden deze bezocht worden tijdens excursies. In onze streek waren dat onder meer het Peerdsven (Turnhout), de Heuvelmannekens (Ravels), de 600 (Arendonk), het Overbroek (Poppel) enz. Later zou ook de gemeente Oud-Turnhout het beheer van De Liereman toevertrouwen aan de vereniging. In 1952 sloot ook de vereniging Belgische Natuur- en Vogelreservaten (BNVR) de eerste contracten af met eigenaars, namelijk die van Het Zwin (Knokke) en die van Terlinden in Zemst-Elewijt.

De eerste echte aankopen van reservaatgebied door natuurverenigingen zelf werden een jaar later gerealiseerd en wel liefst op drie plaatsen, alle gelegen in onze streek. BNVR kocht Snekensvijver in Lichtaart, de Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde (Zoo) deed hetzelfde met de Zegge te Geel en onder impuls van Frans Segers kocht VZW De Wielewaal het eerste perceel van 1,5 ha in De Tikkebroeken te Kasterlee (inmiddels uitgegroeid tot ruim 50 ha reservaat). De Belgische staat zou eerst in 1957 zijn eerste natuurreservaten oprichten, de duinen van de Westhoek in De Panne en de Hoge Venen in de provincie Luik.

In 1959 kocht pastoor Segers met zijn eigen geld een perceel heide (bijna 2 hectare) tegen de Rode Loop in Arendonk. Het gebied werd De Korhaan genoemd, naar een vogelsoort die er destijds broedde, maar nu uit grote delen van West-Europa verdwenen is. Twee jaar later

schonk hij het terrein aan zijn vereniging. Door een tragisch voorval enkele jaren later zal het steeds de herinnering aan hem blijven dragen. Op 29 juni 1969, tijdens een bezoek aan het gebied, kwam hij uit bij een nog jonge heidebrand. Hij probeerde die te blussen, maar stuwte plots ineem en overleed ter plekke. Als herinnering daaraan werd op die plaats een 'Hagelkruis' opgericht naar een ontwerp van pastoor Remi Lens, die Frans Segers kende van in zijn Vosselaarse periode.

Toen de plaatselijke Wielewaalafdeling in de loop van de jaren '70 (20ste eeuw) langs de Turnhoutse Aa een natuurperceel kon kopen, kreeg ze van het Turnhoutse stadsbestuur ook een aantal percelen stadgrond (rietvelden en moerasbos) in beheer in het nabijgelegen 'Uitspreidingsveld' (tussen E3/E34 en de Veedijk). Dit gebied, met zijn karekieten en rietzangers was een van de uitverkoren studiegebieden van pastoor Segers. Als herinnering daaraan werd het terrein het Frans Segersreservaat genoemd en wordt het inmiddels al ruim 45 jaar als dusdanig beheerd.

Begin 2001 is De Wielewaal gefusioneerd met Natuurreservaten onder de naam Natuurpunt. Deze vereniging heeft verschillende werkingsgebieden zoals beheer, beleid, educatie. Het hoofdkantoor is gevestigd in Mechelen, maar de pijler natuureducatie is gehuisvest in het vroegere Wielewaalhuis te Turnhout en dit herbergt nog steeds het museum, destijds opgestart door Frans Segers.

Het Tuldermuurtje

Luc Andries

Onthulling van het Tuldermuurtje op donderdag 14 juli 2013 met onder andere uiterst rechts de pater-archivaris Herman Janssens van de abdij van Averbode, verder naar links Jan Van Helvoirt en Ad Van Rijswijk

Velen zullen wellicht al langs dit muurtje gefietst hebben en zich erover hebben verwonderd waarom het daar staat en wat de betekenis ervan is. Vanuit Poppel fiets je naar Tulderheyde en passeert de grens naar Esbeek waar het aardgas vanuit Nederland België 'instroomt'. Je neemt dan de eerste asfaltweg rechts (Roovertsebaan) bij de slagbomen en na één kilometer kom je uit

bij het Tuldermuurtje. Zoals jullie al hebben gelezen in één van de voorgaande artikels van Jan Van Helvoirt over de 'wateroorlog' tussen Poppel en Esbeek is dit gebied met de boerderij op Tulder in handen geweest van de abdij van Averbode. De locatie voor het monumentje werd gekozen omdat men naar het westen toe een doorkijk hebt naar het laantje aangelegd door notaris Huijsmans en is tevens de 'toegangspoort' tot het oude landgoed Tulder

De oudste vermelding van het heerlijk goed Tulden vinden we in een oorkonde van 1298 waarbij paus Gregorius het goed onder zijn bescherming neemt. De hertog van Brabant zal dit in hetzelfde jaar ook doen. De cijnshoeve Thulden, Tuldal of Tulder behoorde tot de bezittingen van Averbode.

Notaris Huijsmans met zijn echtgenote bij het jachthuisje aan de Hertgang

Midden de 18de eeuw besloot de abdij om al haar bezittingen in de Meierij van 's Hertogenbosch te verkopen waaronder ook de hoeve van Thulden. Op 29 december 1756 wordt Swagemakers voor 2400,- gulden eigenaar van het Heerlijk Goed Thulden. Na zijn dood wordt de hoeve overgenomen door zijn zoon Arnoldus Swagemakers. Deze verkoopt in 1794 de hoeve met alles erop en eraan aan zijn neef Adriaan Wijgerde voor 7000,- gulden. Na het overlijden van diens kleinzoon die ook Adriaan heette, bleef het goed in de onverdeeldheid zitten van zijn kinderen. In 1865 werd middels een boedelscheiding het goed volledig toebedeeld aan de dochter van Elisabeth Wijgerde, Rosalie Victoria Magnin uit Poppel. Van deze dame ging het goed over op Adrianus Franken.

Op 22 maart 1895 kwam het goed in handen van Emile Martinus Wilhelmus Eugenius Huijsmans, kandidaat-notaris te Hilvarenbeek. Huijsmans liet op Tulden een jachthuisje bouwen en plaatste in de voorgevel de gevelsteen uit de Tulderhoeve die in 1662 reeds met baksteen werd gebouwd. (n.v.d.r. van die hoeve rest er niets meer)

De bouwheer van die hoeve in 1662 was abt Servatius Vaes (1647-1698) van de abdij van Averbode. We zien de bisschopsmijter van de abt op de gevelsteen samen met zijn lijfspreuk 'Ne quid nimis' (alles met mate).

De originele gevelsteen van 1662

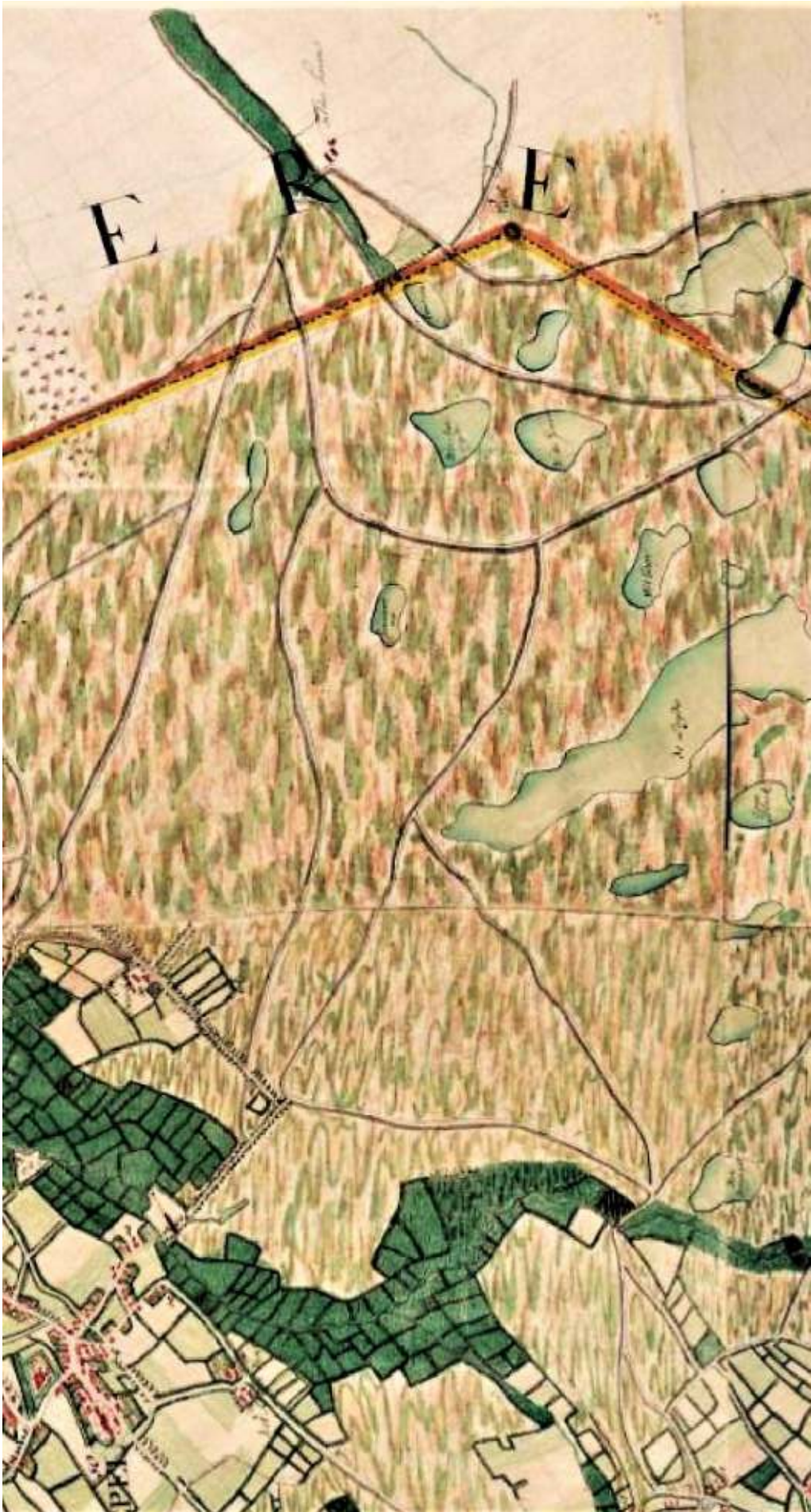
Tegenwoordig kan je de originele gevelsteen niet meer zo duidelijk zien omdat men bij het reeds uitgebreide jachthuisje van notaris Huijsmans nog een aanbouw heeft gedaan waardoor de steen nu binnen het nieuwe gebouw zit, weliswaar nog op dezelfde plaats.

Bronnen:

A.A. Vosterman van Oyen, *Het Heerlijk Goed Thulden*

Kees Naaijkens, *Onthulling van het Tuldermuurtje*, Tijdschrift 'Tussen Paradijs en Toekomst' nr. 93 maart 2014

Foto's, HK Goropius Becanus

Ferrariskaart midden 18de eeuw, het Heerlijke Goed Tulder ligt helemaal rechts over de Nederlandse grens. (bron: Geopunt Vlaanderen)

**Heemkunde- en Erfgoedvereniging
Nicolaus Poppelius
vzw**

BESTUUR:

Voorzitter:	Luc Andries, Pastoor Coolsstraat 15, 2382 Ravels	0474 97 17 27
Secretaris:	Rina van der Vloet, Mierdsedijk 70, 2382 Ravels	014 655588
Penningmeester:	Ries van der Linden, Tilburgseweg 75, 2382 Ravels	014 478066
Leden:	Andre Van Gils, Steenweg op Weelde 118, 2382 Ravels	014 656893
	Bas Van Haeren, Deenackers 1, 2381 Ravels	014 699126
	Mieke Van Hauteghem, Schatrijt 2, 2382 Ravels	014 687332
	Marinus Willems, Weeldestraat 154, 2381 Ravels	014 655728
	Cis Vissers, Lindenlaan 8, 2382 Ravels	014 656750
	Harry Vrijzen, Eikenlaan 15, 2382 Ravels	014 656420
	Jose Schlappi, Klein Goorbleek 2, 2382 Ravels	014 659958
	Paul Van Baelen, Straatakkers 4, 2381 Ravels	014 657315
	Frank Konings, Lindenlaan 2, 2382 Ravels	014 715374

REDACTIEADRES:

Bas Van Haeren, Deenackers 1, 2381 Weelde, 014 699126

redactie@nicolaus-poppelius.be

Voor informatie in verband met de inhoud van dit tijdschrift,

de vormgeving of verschenen teksten kunt u steeds terecht op het redactieadres.

Wenst u een tekst of een idee voor publicatie aan te bieden, dan kunt u dit ook doen via een bestuurslid.

(Iedere auteur is verantwoordelijk voor de ingestuurde werken.)

CONTACTGEGEVENS:

Adres: Heemkunde- en Erfgoedvereniging Nicolaus Poppelius vzw, Dorp 64, 2382 Ravels-Poppel

Bankrelatie:

Rekeningnummer: 733-3522204-67

IBAN: BE93 7333 5222 0467

BIC code: KREDBEBB

Museum: Museum Aan de Grens (MAG) "'t Kaske", Dorp 64 te 2382 Poppel,
is open elke tweede zondag van de maand van 14u. tot 17 uur.

In december, januari en februari is het museum gesloten.

Wel zijn er in deze wintermaanden bezoeken mogelijk op afspraak.

Groepsbezoeken kunnen aangevraagd worden via het reserveringsformulier
dat u kunt vinden op onze website.

Aanvragen kunnen natuurlijk ook gedaan worden per brief (zie hierboven voor het adres).

Archief- en Documentatiecentrum: Bredaseweg 46, 2381 Weelde-Station

Te bezoeken na afspraak: voorzitter@nicolaus-poppelius.be

Website: <https://nicolaus-poppelius.be>

Facebook: www.facebook.com/NicolausPoppelius

